

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

Odenseborgerlige
Korps
i de tiende
Aarhundrede.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

1898.

351 7784

11

215

351 778 4

JB

351 778 4

Odense borgerlige Korps
* i det 19. Aarhundrede *

INDUSTRI-
FORENINGEN.

Illustreret Erindringsskrift

i Anledning af

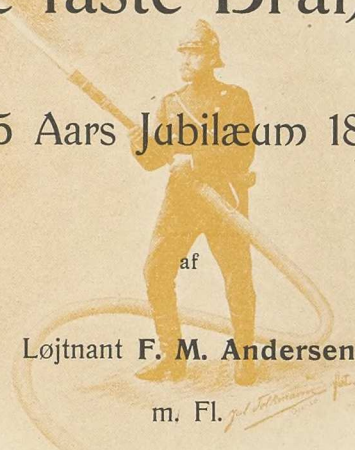
Odense faste Brandkorps'

25 Aars Jubilæum 1898

af

Løjtnant F. M. Andersen

m. Fl.

I.

Odense ridende grønne Korps.

Mellem de forskjellige borgerlige Korps med militært Tilsnit, som Odense Bys Borgere i Tidernes Løb have dannet og været Medlemmer af, staaer »Odense ridende grønne Korps« som det ypperste eller vel rettere som det fineste, thi i Henseende til Exercits og lignende Færdigheder have de andre Korps sikkert været det jævnyrdigt. Men det var kun dem af Byens »gode Borgere«, der havde en forholdsvis velspækket Pung, der fik Tilladelse til at indtræde i og gjøre Tjeneste i »Det grønne Korps«, som det almindelig kaldtes. Borgere med smaa Indtægter kunde ikke tillade sig en saadan Luxus som at være »bereden Jæger«, thi Udrustningen var ret kostbar, og desuden krævedes der visse andre Kvalifikationer, en vis Dannelselse og en vis Stilling paa den sociale Stiges Trin for at blive Medlem af Korpset.

Saaledes vides fra 1796—97, at et Andragende fra en Smedemester HOLM, altsaa en hæderlig, selvstændig

Borger, om Tilladelse til at indtræde i Korpset nægtedes, fordi Holm »stod ved Sprøjten«, altsaa gjorde Tjeneste i underordnet Stilling ved Brandvæsenet. Først da han blev løst fra denne Stilling, blev han optaget i Korpset. Mere forstaaeligt er det, at en Snedker STENGEL i 1836 blev udslettet af Korpset, fordi han var bleven udnævnt til Fyens Stifts Skarpretter; Byens bedste Borgere kunde selvfølgelig ikke tjene i Korps sammen med en Skarpretter, selv om dennes Myndighed strakte sig over hele Fyens Stift.

Et andet Exempel paa, at det grønne Korps betragtedes som noget finere, findes i en Bestemmelse i Korpsets Love, hvori det hedder, at et Medlem for visse Forseelser kunde udstødes af Korpset med Forpligtelse til at gjøre Tjeneste i de *andre* borgerlige Korps.

Det er da ret naturligt, at vi efter det gamle Ord: »Ære den, som æres bør« begynder denne Fremstilling af de gamle Odense Borgerkorps' Historie med

Det ridende grønne Korps.

Dette kan regne sin Oprindelse fra 1743. I dette Aar rejste nemlig Kronprins FREDERIKS (den senere Kong Frd. d. 5te) Gemalinde, Prinsesse LOUISE af England, gennem Odense paa Bryllupsrejse til Kjøbenhavn, og i den Anledning vare »endehl af de bedste og skickeligste Borgere her i Byen blevne enige om at forsamle sig for at modtage hende til Hest«. Dette skete, og hermed maa Korpset betragtes som dannet, men det fik dog ikke i

de første Aar nogen fast Sammensætning; ved dets første Udrykning til Hønnør for Landets vordende Dronning har det sikkert bestaaet af enhver, der havde Lyst til at være »med i Compagniet«. Imidlertid anskaffede enkelte Medlemmer sig forskellige Uniforms-genstande, — der nævnes saaledes: »Poucher, Fahner, Estandart, Trompeter, *grønne Klæder*, sølvtresset Hat, Handsker, Gehæng osv.« — og d. 26de Juni 1752 blev Korpset formelt oprettet og Love for det vedtagne. Som en af Grundene til Oprettelsen nævnes foruden det, at Adskillige havde bekostet Uniform, at »de icke skulle sortere under de andre Byens Compagnier men bestandig være og forblive et Eget Compagni«. Ogsaa heri ser man den »honnette Ambition«; de gode Borgere, der havde gelejdet Prinsesse LOUISE, ønskede at være noget for sig selv.

I Lovene bestemtes, at der stedse skulde være en »Anfører« foruden fire andre »ober Officerer«, nemlig en Premierlieutenant, en Secondlieutenant, en Cornet og en Adjutant. Kontingentet sattes til en dansk Mark 4 Gange aarlig, og desuden fik Korpset Midler ihænde ved Bøder for Forseelser og Overtrædelse af dets Love. Uniformen blev vedtaget saaledes: »En grøn Klædes Klædning med »rene« toede Skindbuxer, en sølvtresset Hat med sort Kokarde, en Piskeparyk, et Lædergehæng med forsølvet Spænde, et Par stivkravede, feldberede Handsker, et Par brednæsede Støvler med skickelig blanke Sporer samt en god sort eller brun Hest med sort Lædersadel og Chabarak og fortinnede Stigbøjler,

grønt og hvidt Zweifbaand og grønne Bændler at indflette i Hestens Manke, begge Dele med hvide Kvaster«.

Som det ses, var der endnu ikke Tale om Vaaben for de grønne Ryttere, men det har vel nok været Meningen, at Lædergehængen med det forsøvede Spænde skulde bære et Sidevaaben, og af Korpsets Forhandlingsprotokol for 1835 ses det, at Medlemmerne vare bevæbnede med Sabler og Pistoler. Men ogsaa uden disse Udrustningsgenstande var det en ret bekostelig Uniform, som det ikke var hver Mands Sag at anskaffe og vedligeholde. Hesten, som hvert Medlem skulde møde med, maatte selvfølgelig ogsaa nogenlunde svare til det øvrige, og det var maaske ikke altid saa helt let paa hine Tider. Selv om Hesten nu ogsaa var, som den burde være, og Rytteren vel udhalet i alle Maader, har Korpset dog sikkert ikke altid præsenteret sig saa særlig imponerende, thi Hest og Uniform alene gjør jo ikke Rytteren, der maa ogsaa Ridefærdighed til, og at denne ikke altid var tilstede i saa ønskelig en Grad som muligt, kan ses af en senere Befaling, hvori der sættes Mulkt for den, der »ey forstod saa meget af Ridningen, at han 1) kunde sidde ordentlig til Hest 2) at han med Skinkel kunde trykke sin Hest til højre og venstre Side 3) at han paa Commando Ordet »holdt« ey strax kunde standse Hesten og 4) at han paa Commando kan rykke Hesten tilbage«.

Det var saaledes ikke ret meget af den ædle Ridekunst, der fordredes af Korpsets Medlemmer, og naar det endog forudsattes, at Nogen kunde møde

uden at være i Besiddelse af de nævnte Færdigheder, har Korpset sandsynligvis ved Lejligheder, naar det optraadte officielt, været en Kilde til Moro for »Folket«, selv om Byen paa den anden Side ogsaa var stolt af sit ridende Korps.

Foruden de omtalte Uniformsgjenstande bar Medlemmerne — ialtfald senere — naar Korpset rykkede til Felttjeneste, almindelige runde Hatte, prydede med Kokarde og Fjer. Det faldt ved disse Lejligheder adskillige Medlemmer svært at erindre, at de vare »militære« og at gjøre Honnør paa militær Vis, thi der findes i Korpsets Regnskaber en Post paa 3 Mark 8 Sk. »for runde Hattes Aftagelse«.

Antallet af Medlemmerne i Korpset var ikke til nogen Tid meget stort, omkring de halvhundrede i de bedste Tider, men undertiden var Antallet kun halvt saa stort, og naar dertil kom, at de ikke engang mødte Alle, naar de kaldtes sammen, forstaaer man, at Chefen ved enkelte højtidelige Lejligheder, f. Ex. naar kongelige Personer passerede Odense, foretrak at lade Korpset glimre ved sin Fraværelse »forat undgaa Ulejlighed og Prostitution«.

Saaledes skete det i Aaret 1759, da man ventede Majestæterne paa Gjennemrejse, og Anføreren, Borgmester HOLM, paa Grund af at han havde brækket sit ene Ben, ikke kunde føre Kommandoen, og man da valgte Byfoged BORRING til Anfører, at denne nægtede at overtage dette ellers meget ærefulde Hverv. Det viste sig nemlig, at Kompagniet ikke var i en saadan Stand,

at der kunde komme Kontroverser inden for Korpset, der i det hele taget synes at have været ikke saa lidt prikkent paa Æren. Fra Aaret 1792 har man saaledes en Episode, hvor Chefen, Birkedommer LUND, havde udsendt en højst fornærmelig p. M. (pro Memoria) til Officererne, fordi de ikke vare mødte efter Befaling til en Parade ved Kronprinsens Gjennemrejse. Imidlertid havde Officererne skriftlig underrettet Chefen om Grundene til deres Udeblivelse og foreslaaet, at en Officer og en Korporal sendtes Prinsen imøde. Chefen tog imidlertid ingen Notits heraf og red selv ud for at møde Prinsen. Som Følge heraf vilde Officererne ikke mere anerkjende LUND som Chef, medmindre han gjorde en Undskyldning, og denne maatte han bekvemme sig til at give ved et Møde med sine Officerer. I 1796 tog en anden Chef, Prokurator FABER sin Afsked, beklagende sig over, at Maler FICK, et af Medlemmerne, havde paa en fornærmelig Maade ladet »et utidigt Foster, blandet med Ondskab og Malice«, cirkulere blandt Korpsets Medlemmer. Senere fornærmede Handelsbetjent MØLLER Korpset ved at sige til Budet, der præsenterede ham et Cirkulære, at han havde læst det og leet af det; han fik Valget mellem at bøde 2 Rigsdaler eller at blive ekskluderet. Hvilket af de to Alternativer han valgte, udviser Protokollen ikke. I 1818 klagede Ritmester NIELSEN over, at en Korist HARTVIG tværtimod Kommandoen indstak sin Sabel, hvilket han senere erklærede at have gjort i Hidsighed. Mod at erkjende sin Overilelse og bøde 5 Rigsdaler slap den hidsige Korist for

HAGEN & SILVERTSEN ODENSE.

OFFICER
i DET RIDENDE GRØNNE KØRPS 1820.

videre Tiltale. Om det var den samme HARTVIG, som i Aaret 1819 brugte »haanlige Udtryk«, da Korporal JACOBSEN ankede over, at han mødte med ureglementerede Benklæder ved Premierlieutenant HAGEMANNS Kones Begravelse, ses ikke af Korpsets efterladte Bøger, men HARTVIG frikjendtes forøvrigt, da det var en almindelig Antagelse, at graa Benklæder vare tilladte, hvilket Medlemmerne imidlertid ved denne Lejlighed bleve oplyste om var en Fejltagelse.

Før vi gaa over til at nævne enkelte af de vigtigste Anførere for Korpset, skulle vi fremdrage følgende ganske morsomme Beslutning »af Korpsets Medlemmer«. Den 27. Juli 1800 ønskede Ungkarl PEDER PEDERSEN sig optaget i Korpset, og hans Begjæring var indsendt af forhenværende Medlem, salig HANS JØRGENSENS Enke, MAREN RASCH, der lovede at gifte sig med Ungkarlen. Denne blev da optaget, men kun paa den Betingelse, at Optagelsen først gjaldt, naar han havde taget Enken til Ægte. Forhaabentlig har Ærgjerrighed efter at blive Medlem af det fine Korps ikke været den eneste Drivfjeder til dette Ægteskab.

De faa anførte Exempler paa Stridigheder og Uenigheder indenfor Korpset — hvoraf dets Protokol forøvrigt vrimler — gjør det forklarligt, at det ikke altid var en Fornøjelse at være det udmærkede Korpses Chef, og Tallet paa Anførerne gennem Tiderne er da ogsaa stort. Før vi slutte denne korte Omtale af Korpset, skulle vi nævne nogle af de mest betydelige Chefer. Den første har vistnok været Kammerraad ERIKSEN, der fratraadte i

1756 og afløstes af Borgmester VOLSAT HOLM, den samme, der er omtalt ovenfor, og som fratraadte en Tid, da han havde brækket sit Ben; han efterfulgtes, som nævnt, af Byfoged BORRING, der til Adjutant valgte Prokurator FREDERIK HANS JESPERSEN for at være sikker paa at faae »saadan Persohn, som hand kand bruge og være bekjendt«.

I 1796 afløste Kjøbmand ØRNSTRUP den ovenfor omtalte Prokurator FABER som Chef, men han var allerede efter nogle faa Maaneders Forløb bleven træt af at være Chef for det urolige Korps, og efter at en Kancelliraad EWALD i nogle faa Aar havde været Chef, blev Grev TRAMPE i Aaret 1800 Chef for Korpset. I Begyndelsen af det nye Aarhundrede manede de alvorligere Tider Korpset til at tænke paa alvorligere Ting end Parader ved kongelige Personers Gjennemrejse eller Fugleskydninger, og en Ritmester v. KLENOW antoges til at undervise Korpset i Exercits, uden dog at være dets Chef. Under hans og Grev TRAMPES Ægide dreves Øvelserne paa Kraft, hvad ikke altid var Medlemmerne til Behag. Udeblivelserne vare da ogsaa særlig hyppige i denne Tid, og det blev nødvendigt at bestemme, at som lovligt Forfald maatte kun betragtes Bortrejse fra Provindsen, eller at Vedkommende var »virkelig« syg. Under Grev TRAMPES Regimente tilskrev Aar 1802 Boghandler IVERSEN, som ejede Tolderlund, hvor Fugleskydningen foretoges, Korpset og bad om, at denne maatte udsættes »for Nattergalens tryllende Sangs Skyld«, hvilket blev bevilget. Aaret efter for-

kastede Korpset et Forslag fra Chefen om, at det skulde gjøre Tjeneste som Vagthold skiftevis med de andre borgerlige Korps; det vilde ikke have noget at gjøre med de simplere Borgerkompagnier.

I 1805 afgik Grev TRAMPE og afløstes af Kammerjunker v. KROGH, hvis Efterfølger i 1809 blev Ritmester KELLINGHUSEN. Denne maatte i 1812 levere det nødvendige Klæde gratis til en Uniform for Musiker GRONEMANN, der skulde være Korpsets Trompeter, og som ikke selv havde Raad til at anskaffe Uniform. Kjøbmand BIRKEROD leverede den øvrige Udrustning mod at blive fri for Tjeneste for Fremtiden. De urolige Tider samme Aar gav Anledning til, at den kommanderende General paa Fyen, Kmhr. JUEL, paalagde Korpset at være parat til at rykke i Felten, men det viste sig da, at kun 22 Medlemmer turde »vedbinde« sig at møde med Heste; de gode Borgere have aabendart ikke haft megen Lyst til at gaa i Krig og bleve ogsaa sparede derfor.

Ritmester KELLINGHUSEN døde 1820, d. 25. Juni, og Major LØVENHJELM valgtes i hans Sted, for efter ni Maaneders Forløb at efterfølges af Krigsraad KELLINGHUSEN, der ogsaa snart var kjed af Posten og i 1821 bad sig fritaget for Æren, nærmest paa Grund af sit svagelige Helbred; Ritmester NIELSEN, der en Tid havde ledet Exercitsen, overtog da Posten som Anfører, uden dog at være ansat som saadan. Grunden til, at det var vanskeligt at faae en Chef, var, at denne skulde holde Trompeterne med Rideheste, og det var jo ikke enhver Borgers Sag at paatage sig en saadan Forpligtelse. Det

blev da senere tilladt at afholde Udgifterne til Trompeterne af Byens Kasse. I Slutningen af Aar 1834 fratraadte Stadthauptmand, Major J. C. ANDRUP som Korpsets Chef, men blev enstemmig optaget som Æresmedlem; under ham havde Officererne faaet kongelig Tilladelse til »liig andre Officerer af Borger Compagnierne samt Capitain

J. C. ANDRUP.

ved Kjerteminde Borger Væbning at bære Epauletter liig Officererne af Københavns Borger Væbning«. I Begyndelsen af 1835 blev Ritmester ØRNSTRUP enstemmig valgt til Andrups Efterfølger. Under ham opfordrede Prins CHRISTIAN Medlemmerne til at anskaffe de af ham for 8 Aar siden paabudte Karabiner, men herimod vare

Medlemmerne enige om at protestere, nærmest for Bekostningens Skyld, og bad om, at Korpset maatte blive i sin gamle Form, bevæbnet med Sabler og Pistoler.

Nævnte Ritmester ØRNSTRUP, hvis Billede vi her præsentere Læserne, har endnu Familie her i Byen, og

A. ØRNSTRUP.

ved dennes Velvillie ere vi blevne satte i Stand til at kunne gjengive en Prøve paa de Bestallinger, der udfærdigedes for de borgerlige Officerer. Ritmester Ørnstrups er saalydende:

Hans Wilhelm Cederfeld de Simonsen,

Herre til Stamhuset Erholm og Søndergaarde,
Kammerherre, Stiftamtmand over Fyen og Langeland
samt Amtmand over Odense Amt, Ridder af Danne-
brogen og Dannebrogsmænd,

Gjør vitterligt: At da Hr. Kjøbmand og Ritmester ved
det borgerlige ridende Jæger Corps heri Staden ANDREAS
ØRNSTRUP ved Stemmegivning af samtlige Medlemmer
for dette Corps er bleven valgt til Chef for samme, saa
bliver dette Valg herved stadfæstet og bemeldte Hr.
Andreas Ørnstrup i Overensstemmelse hermed beskikket
til at være Chef for det Odense borgerlige ridende
Jæger Corps; thi haver fornævnte Hr. Andreas Ørnstrup
at holde sig det for Corpset udstedte Reglement efter-
rettelig, og iøvrigt opføre sig saaledes, som det en ret-
skaffen Chef vel egner og anstaaer, alt som han agter
at troe og forstaae.

Til Stadfæstelse under min Haand og Segl.

Odense i Fyens Stiftamtmandskab d. 28. Februar
1835.

CEDERFELD DE SIMONSEN.
(L. S.)

Bestalling

for

Hr. Kjøbmand og Ritmester ved det borgerlige ridende
Corps i Odense, ANDREAS ØRNSTRUP, til at være Chef
for Corpset.

I 1836 ophører Korpsets Forhandlingsprotokol, og
man var nu kommen henimod den nye Tid, hvor de
gamle borgerlige Korps begyndte at miste deres Be-

tydning og efterhaanden forsvandt. Kun for de Ældre af den nuværende Slægt staaer endnu Mindet om Odense grønne Jægere.

Imidlertid vedblev Korpset endnu formelt at eksistere, thi der findes saaledes ikke mindre end 3 Bestallinger for Uhrmager G. SCHMIDT som Befalingsmand

G. SCHMIDT.

i Korpset, nemlig fra 14de Juli 1841 (Sekondlieutenant), 27de September 1843 (Premierlieutenant) og 2den Februar 1856 (Stadthauptmand og Chef for Korpset). Den sidste

Udnævnelse har givet Anledning til Konference mellem Justitsministeriet og Stiftamtet, idet man ikke har været klar over, hvilken Rang der skulde tillægges ham. Efter Hs. Maj. Kongens Bestemmelse blev Rangen fastsat lige med Kaptajners ved Kjøbenhavns Borgervæbning, dog saaledes at han ikke havde Tilladelse til at bære Skjærf eller anlægge Armeens Felttegn.

II.

Odense borgerlige Jægerkorps.

Jævnside med det ridende grønne Korps bestod fra Begyndelsen et andet Korps, »De unge Karles Korps«, som nærmest bestod af Kræmmer- og Haandværkssvende, hvem Udrustningen med Hest og Seletøj blev for kostbar. Navnet »De unge Karles Kor« beholdt denne Institution ikke uforandret gennem Tiderne, saaledes som det var Tilfældet med det grønne Korps. Navnet forandredes senere til »Odense Fodjægerkorps«, og omkring 1850 igjen til »Odense Politikorps«. Da dette Navn imidlertid ikke behagede de Borgere, der tjente i Korpset, og forøvrigt ogsaa var ret vildledende, forandredes det siden til »Odense borgerlige Jægerkorps«.

Skjøndt Korpset altsaa i Tidens Løb har haft 3 forskjellige Navne, har det dog stedse bevaret sin oprindelige Karakter: at være et Korps, hvori de Borgere, der ikke havde Raad til at ofre altfor Meget for Udrustningen, gjorde Tjeneste; ja, da »Det grønne Korps«

omkring Halvtredserne formelt ophævedes, traadte i alt Fald et af dets Medlemmer over i det borgerlige Jægerkorps som det eneste borgerlige Korps i Odense.

Den omtalte ene har været saa elskværdig selv at nedskrive sine Erindringer fra sit borgerlige Soldaterliv, og da de kunne danne en passende Overgang fra det ridende til det gaaende Korps, hidsættes de her:

»I 1847 blev jeg taget til det ridende Jægerkorps, hvis Chef dengang var Ritmester, Kjøbmand TEISEN, Nørregade. I Aaret 1848, 1849 og 1850 tilbød Korpsets Krigsministeren at besørge gratis Stafettjeneste herigjennem Fyen med Depecher til Armeen i Jylland. Tilbudet blev gjort, for at ikke Rytteriet skulde afgive Mandskab dertil, da Alle uden Undtagelse vare begejstrede for at støtte Armeen mod de rebelske Slesvig-Holstenere. Krigsministeren var saa forekommende at stille 7 Heste til Korpsets Disposition, hvis nogle af vore egne Heste skulde blive syge under Stafettjenesten.

— — —

Da der ofte kom kongelige Personer hertil, som da boede paa Slottet, afgav de ridende Jægere Vagt udenfor de kongelige Gemakker, medens Fodjægerne gjorde Tjeneste udenfor Slottet. Frederik den 7de kom ofte herigjennem.

— — —

Korpsets Officerer bestod i min Tjenestetid af Ritmester, Kjøbmand TEISEN, Premierløjtnant, Uhrmager SCHMIDT og Sekondløjtnant, Isenkræmmer CALLESEN.

— — —

I 1851 blev det ridende Korps nedlagt, og jeg var den eneste, som var for ung til at faa min Frihed, og jeg blev derfor taget til Fodjægerkorpset. Jeg mente egentlig, at DHrr. Sessionsherrer gerne kunde have givet mig fri, da den Uniform med Hestens Ekvipering havde kostet mig mange Penge, men det hjalp ikke. Politimester KLAUMANN sagde vel, at jeg nok maatte gaa i min Uniform fra det ridende Korps, men jeg havde dog ikke Lyst til at blive gjort Nar ad af Byens Gadedrenge, som jo altid mødte fuldtallig, naar Borgerkorpse exercerede paa Heden. 1851 og 52 var jeg menig Jæger, 1853 Underofficer, 1854 Sekondløjtnant og i Aarene 1856—57 Skoleforstander for Rekrutterne ved Korpset og som saadan tilstede ved hver Præsentation for den daværende brave Chef for 5te Bataillon, Oberst BÜLOW og hans Adjutant. Hver Gang holdt Obersten en smuk Tale og forsikrede, at Jægenes Præstationer kunde maale sig med hans egne Soldaters. Dengang tilstod Byraadet et Gratiale til Skoleforstanderne af 50 Rigsdaler hvert Aar, og i de 2 Aar, jeg var Skoleforstander, inviterede jeg Officererne og Rekrutterne efter endt Præsentation op i Fruens Bøge, hvor vi soldede de 50 Rigsdaler op, og saavidt jeg husker deltog Oberst Bülow og hans Adjutant i denne lille Pikkenik. 1859 tog jeg min Afsked fra Korpset, hvis Officerer da vare Kaptajn, Skrædermester BRUUN, Premierløjtnant, Kjøbmand LASSEN, og Sekondløjtnanterne Malermester AAGAARD og Under tegnede. Korpset havde dengang en Festskydning aarlig i Fruens Bøge.«

Som det vil ses af omstaaende lille Beretning, var det altsaa ikke lutter Plaser at gøre borgerlig Militærtjeneste, og man maa indrømme Fortælleren, at det var vel haardt, efter selv at have bekostet den grønne Uniform og gjort Tjeneste nogle Aar i det paagjældende Korps, at blive stukket ind i et andet, blot fordi man endnu var — ung. Imidlertid tyder andre Dele af Beretningen paa, at der ogsaa har været fornøjelige Momenter i den borgerlige »Krigs«tjeneste; det har sikkert for de brave »Borgere« været baade en Fornøjelse og en Ære at gjøre Vagttjeneste for de Kongelige, og Sammenkomsten i Skoven, hvor Skoleforstanderens Honorar blev drukket op, har heller næppe været synderlig nedtrykkende, om end maaske undertiden noget — anstrengende.

De unge Karles Korps,

der var et frivilligt Korps, skriver sig fra Frederik den 4des Tid og blev nærmere organiseret 1787; den 26de Januar 1797 autoriseredes en ny »Hoved-Protokol«, hvori skulde optegnes Alt, hvad der passerede og vedtoges i »Odense unge Karles Bataillon« »til de Efterlevendes Kundskab«. Fra denne Dato kan man altsaa følge de unge Karle paa deres militære Løbebane, og man ser da af Protokollen, at to Dage efter dennes Autorisation samledes Over- og Underofficerer i Regimentskvartermester THOMAS SØRENSENS Bopæl »for ved et tarveligt Maaltid og ved borgerlig velanstændig Glæde at ihukomme Danner Kongehusets Vel«. Det var nem-

lig den Dag »Tvillingrigets dyrebare Kronprindses høje Fødselsdag«.

De brave Karles Befalingsmænd bestilte imidlertid ogsaa Andet end at udvise »velanstændig Glæde«; de vedtog nemlig ved samme Lejlighed et Reglement for Korpsets fremtidige Virksomhed. Af dette erfarer man da, hvorledes Uniformen havde været og skulde vedblive at være. »Grøn Kjole med hvidt Bryst, sorte Benklæder, Støvler med hvide Strømper, Kaarde og sort trekantet Hat med en grøn Silke Cocarde«. Naar Nogen vilde anskaffe sig en ny Uniformskjole, ønskedes det, at han valgte den »Colleur af Klæde«, hvoraf Kvartermesteren altid vilde have en Prøve, for at opnaa »en Egale Colleur i Uniformen«.

Chef for Korpset var dengang Landsdommer BENDZ, og Vicechef Stiftsskriver BØTCHER; blandt de øvrige Officerer nævnes Kaptajn MEYER og Kaptajnløjtnant BELMAN. Korpsets Medlemmer skulde betale til en Hjælpekasse, og udtraadte Medlemmer, som forblev i Byen og vedblivende betalte Kontingent, nød samme Ret til Hjælp og til Ligbæring. Korpsets Styrke har rimeligvis været omkring 150—200 Menige, i alt Fald træffes i Meddelelserne om de afholdte Øvelser jævnlig Sætninger som: »Dagens Styrke var 145 Gemene« eller »168 Gemene«; undertiden nævnes dog ogsaa et højere Tal, saaledes var Korpsets hele Styrke den 17de Juni 1802 ialt 221 Befalingsmænd og Menige.

Løvrigt indeholder Protokollen intet særligt om Korpset; det har jævnlig holdt Øvelser og paraderet

ved kongelige Personers Ankomst til Byen, ligesom Befalingsmændene aarlig den 28de Januar samledes til »et tarveligt Maaltid og velanstændig Glæde«. Ved disse Lejligheder aflagdes Regnskabet, og gamle Borgere udmeldte sig af Korpset.

Af en Indberetning fra 1803 til det kgl. danske Kancelli sees, at Korpset 1787 havde faaet overleveret 250 gamle Infanterigeværer med Bajonet fra Tøjhuset i Nyborg, og at Byen under Krigsurolighederne 1801 havde skænket Korpset 200 sorte Læderbandolerer og 200 sorte Lædergehæng. Desuden ejede Korpset da 50 Grenaderhuer. Det Mandskab, der bar disse, var saaledes uniformeret: lange grønne Kjoler, hvide Veste, korte sorte Benklæder og Halvstøvler; de øvrige bar korte grønne Trøjer med rød Krave og røde Lidser i Udkanten, hvide Veste, graa Pantalons med sorte Lidser, runde Hatte med sort Overbøjning og rødt Indlæg og Halvstøvler.

I Almindelighed lyde Beretningerne om de afholdte Øvelser rosende om Mandskabet, ligesom det findes noteret, at det behagede Stiftsbefalingsmanden efter at have overværet Øvelserne at rose Tropperne for deres Fremgang. Imidlertid gik det ikke altid lige godt; saaledes beretter i 1803 den daværende Chef, BØTCHER, om en Øvelse, hvor Mandskabet havde faaet udleveret hver 12 Patroner, i følgende Ord: »Uagtet Exerceringen forud gik nogenlunde til Fornøjelse, saa gik dog Fyringen til Slutningen saa forvirret og saa utaalelig slet, at Anføreren maatte lade opholde ved 7de Skud og være glad

ved, at ingen større Ulykke skete, end at Corpsets Excercmester, Sergent STRØM, fik en hel Ladning lige i Ansigtet og især ved højre Øje, saa han blodig maatte forlade Pladsen, men dog heldig slap med nogle Ugers Sygeleje uden at tabe noget paa Synet og paa Lemmers Førlighed.« Skylden for Uheldet mente Anføreren at finde dels i Mandskabets »Forglemmelse af Contenancen« og dels i de gamle, »til Fyring gandske uskikkede og ubekvemme Geværer«, og han bestemte, at Mandskabet ikke fik Lov til at fyre, før de vare »extra indøvede i Chagering« eller »med andre Geværer vorder forsynet«.

Om denne Forsyning derefter fandt Sted, meldes der Intet om før 1812, da Korpset paa Grund af de truende Udsigter opfordredes af Regeringen til at øve sig flittigt for i fornødent Fald at kunne deltage i Landets Forsvar. Man indberettede da, at Geværerne ikke duede og fik derefter udleveret andre fra Nyborg Tøjhus tilligemed 3150 skarpe Patroner, nogle Pund Krudt og Kugler, som de imidlertid aldrig kom til at bruge, hvad der muligvis kunde være heldigt nok, hvis Korpset ikke paa den Tid var mere øvet i »Fyring« end i 1803.

I de følgende Aar sker der Intet mærkværdigt i Korpset; man exercerede og paraderede ved festlige Lejligheder, og holdt stadig Møder den 28de Januar — efter gammel Skik — med et tarveligt Maaltid o.s.v. Af de efterladte Regnskaber kan ses, at deres Kasse trivedes, og at det har været let at udrede, hvad der skulde udredes ved Dødsfald i Korpset; de Afdøde, enten det

nu var selve Medlemmerne af Korpset eller deres Enker, fulgtes stedse til Graven med militær Honnør. Der kunde imidlertid let være sket en Forandring heri i Aaret 1824. Da blev der nemlig oprettet et Ligbærerlav i Odense, og Byens Borgere skulde bæres til Graven af dettes Medlemmer. Korpset ansøgte da om Tilladelse til vedblivende selv at maatte bære og følge sine afdøde Medlemmer og disses Hustruer, og dette blev tilladt til stor Glæde for Medlemmerne, der derved blev ligesom noget mere end de andre Borgere.

Foruden de nævnte aarlige Sammenkomster den 28de Januar holdtes der ogsaa Baller, og Korpset fik da overladt »Raadhuussalen til ball for samtlige Korpsets Individuer, der fornøiede dem med Koner, Døttre, Huusmødre og Kjerester til anden Dags Morgen Kl. 6«.

I Aaret 1827 udstedtes kgl. Befaling til, at den saakaldte »Borgervæbnings 2den Afdeling« i Kjøbstæderne skulde ophæves, men en saadan bestod egentlig ikke i Odense, hvor den var erstattet af det grønne ridende Korps og de unge Karles Korps. Dette, der havde en lang berømmelig Levetid at se tilbage paa, og hvis Medlemmer havde anskaffet sig Uniformer, ansøgte derfor om at maatte vedblive at bestaa, og fik denne Tilladelse for en Styrke paa 50 Mand. Af Hensyn til den bestaaende Ligkasse ønskede Korpset imidlertid at være paa mindst 100 Mand og ansøgte Kongen om Tilladelse dertil; denne blev given, saaledes at Korpset fremtidig blev kaldt »Odense borgerlige Fodjægerkorps«. Tilladelsen

til at være paa 100 Mand gjaldt dog kun, saalænge Brandkorpset desuden kunde holdes komplet.

Det nye Korpses Befalingsmandsstyrke blev sat til 1 Kaptajn, 2 Premier- og 6 Sekondløjtnanter samt 15 Underofficerer, til hvilket Antal Styrken skulde bringes ned, efterhaanden som de daværende Befalingsmænd fik aftjent deres Tjenestetid.

Den 23de August 1828 stillede Korpset paa Torvet for at paradere for Hs. kgl. Højh. Prins Christian (Christian den 8de). Denne yttrede, efter at have taget Korpset i Øjesyn, sin Tilfredshed med den nye Organisering.

Inden vi forlade »De unge Karles Korps«, skulle vi nævne enkelte af dets højere Officerer. Første Chef, som vi kjende, var, som nævnt, Landsdommer BENDZ; i Aaret 1800 var Borgmester og Byfoged LINDVED Chef; han efterfulgtes et Par Aar efter af Stiftsrevisor BÖTCHER, der hidtil havde været Vicechef og vistnok været den egentlig Ledende af Korpset; ialtfald ere næsten alle Indførsler i Protokollen underskrevet af ham alene. B. staar som Chef til 1809, da denne Post anføres som værende vacant med en Kaptajn DÄNCHE som Kaptajn; først i 1812 træffes igjen en rigtig Chef, nemlig en Mand ved Navn STRØM. Denne er Chef til 1815, da Posten atter er vacant og først besættes igjen 1824, da tidligere Kaptajn WARBERG nævnes som Chef. Af andre endnu i Odense kjendte Navne have bl. A. følgende gennem Tiderne været repræsenteret i Officers- og Underofficerskorpset: Bøwing, Milo, Limkilde, Holst, Thrane, Lund,

Zilmer, Pommer, Hieronimus, Roulund, Bonnesen, Stegmann, Dændler, Dorch, Grubbe, Behrendt, Schrøder, Søfeldt, Busch, Lindegaard-Knudsen, Wendelboe, samt mange, hvis Navne ende paa »sen«, uden at vi dermed ville kunne gjøre Rede for Slægtskabet mellem de nuværende Bærere af disse Navne og de gamle Borgerofficerer.

Det borgerlige Fodjægerkorps

blev, som nævnt, Navnet paa de unge Karles Korps i dets nye Skikkelse, men Omforandringen bragte ikke strax nyt Liv, men snarere Stilstand. Saaledes beretter Protokollen for Aar 1828 ganske lakonisk:

»Udi Aaret 1828 er ingen Vaabenøvelser foretaget.«

Det er kort og fyndigt og siger tydeligt, at Korpset har følt Trang til at hvile lidt ud efter Forandringen. I 1829 begynder man atter at røre sig, og den 5te Juni var man naaet saa vidt med Jægerexercitsen, at man kunde præsentere sig for Hs. kgl. Højh. Prins Christian. Samme Aar udgik Chefen Kaptajn WARBERG af Korpset og efterfulgtes af en CHR. HANSEN. Den 16de Juli 1830 afholdt Korpset sit første Skyttelav i Hunderup Skov, hvor der skjødes til 3 Sølvgevinster. Ved denne Lejlighed overraktes den afgaaede Chef, Kaptajn WARBERG, »en Sølv indvendig forgyldt Pokal« til en Erindring om den Agtelse og Hengivenhed, Korpset stedse havde baaret for ham. Senere begyndte Ballet, »hvor alle glædte sig til næste Morgen« Næste Aar skjenkede Kongen Korpset 100 afkortede Geværer og 100 nye Huer; dette medførte nogen Forandring i Uniformen,

HAGEN & SILVERTEEN ODENSE

OFFICER
i ODENSE FODJÆGERKORPS 1848.

og Hs. kgl. Højh. Prins Christian, der havde udvirket, at ovennævnte Sager foræredes Korpset, ønskede, at dette exercerede 3 Gange ugentlig en Tid (Datoerne ere i Protokollen *in blanco*), hvorefter han vilde lade det præsentere for Hs. Maj. Kongen. Efter at denne Præsentation havde fundet Sted, tilskreves Borgervæbningen, at Kongen, efter at have inspiceret Nyborg, Odense og Middelfart Borgervæbning, havde fundet dem til sin Tilfredshed, og at især »Odense Borger-væbning var hensigtssvarende organiserede, og Cavaleriecorpset og Jægercorpset munderede, forenet med en god Militair Holdning«. Under Kongens Ophold i Odense besatte Fodjægercorpset de ydre Vagter ved Slottet. Kort efter (Datoen mangler i Protokollen) præ-senteredes Korpset for Prins Christian, der udtalte sig rosende om dets »Dressering«. I 1832 stadfæstede Kong Frederik den 6te et nyt Reglement for Korpset og approberede Uniformen, som den omtrent ser ud paa vort Billede. For de følgende Aar indeholder Protokollen intet Andet end de aarlige Regnskaber, indtil man naaer 1845; for dette Aar findes Følgende indført:

»1845 bleve Lovene for Fodjægerkorpsets Ligkasse omdannet, og udgivet en særskilt dertil indrettet Lov- og Kvitteringsbog og valgtes til Bestyrelse:

Gjæstgiver STRØM.

Tóbaksfabrikør P. NIELSEN.

Boghandler J. MILO.

Smedemester K. EJBYE.

Tøjfabrikant DÆNKE.

Ved Fodjægerkorpset selv gik det mere stille til, Kaptajn Hansen og Stadthauptmand BRODERSEN bleve uenige, og den gode Aand, der tidligere herskede i Korpset, manglede.«

Stadthauptmand BRODERSEN.

Meddelelsen om, at det gik mere stille til i selve Fodjægerkorpset, samtidig med at der fortælles om Uenighed mellem Chefen og Stadthauptmanden, lader formode, at det maa være gaaet grumme hedt til i Ligkassen; det er maaske Grunden til, at Vedkommende, der har ført Protokollen, ikke har sat sit Navn under, hvilket ellers er Tilfældet med de andre Indførsler. Den

gode Protokolfører, der er stærkt ironisk, har villet skjule sit Navn for Efterverdenen.

Efter Protokollen at dømme foregik der intet Mærkværdigt udover det Anførte i 1845, og for 1846 er kun noteret, at Skrædermester H. F. BRUUN og Tobaksfabrikør CASPER P. BRANDT bleve udnævnte til Sekondløjtnanter. For Optegnelser fra 1847 er Protokollen kemisk ren, men for 1848 noteres Følgende, der just ikke udmærker sig ved stilistisk Kunst:

»1848 udbrød Krigen, og nu synes det, som om det kom Liv igjen i Corpset, det blev forstærket til 150 Mand og blev 1849 beordret til at holde sig Marschfærdig, men Slaget ved Gudsø Dagen efter og Armeens Retirade til Fredericia samt endel drog til Fyen gjorde det overflødig.«

Det kunde synes, som om hin urolige Tid ogsaa havde grebet Jægerkorpsets ledende Mænd, saa at de forsømte at føre Protokollen, thi det vides bestemt, at der jævnlig holdtes Øvelser ogsaa i Fyrrerne, saaledes som det pligtskyldigst optegnedes tidligere i Protokollen. Der lever endnu her i Byen Mænd, som tjente i Korpset dengang eller som erindre det og dets militære Bedrifter nøje. Af de Fortællinger, der kunne gives til bedste om Korpset, ere følgende to for gode til ikke at bevares for Efterverdenen:

Det hændte jævnlig, at Korpset præsenteredes for daværende Kronprins Frederik (senere Fr. d. 7de), der dengang residerede i Odense, og ved saadanne Lejligheder plejede han at holde en pæn lille Tale til Jægerne.

Disse maa vel formodentlig have tænkt: »Noget for Noget«, thi da de engang skulde til Præsentation, ladede de — man huske, at de vare Efterkommere af de *unge* Karles Korps — deres Muskedonnere, og da der blev kommanderet »Præsenter Gevær« for Kronprinsen, trak de efter endt Geværgreb allesammen Geværerne af og leverede en veritabel Salve. Virkningen var frygtelig. Kronprinsens Ganger gjorde af bare Forskrækkelse nogle frygtelige Kaprioler, der nær havde gjort Kronprinsen til Græsrytter, men han blev dog siddende. Værre gik det i det ved Siden af staaende Kompagni »Borgere«, der bestod af adstadige bosiddende Mænd; midt i dets forreste Geled stod to Tyksakker med veludviklede Maver; af bare Forskrækkelse tumlede de først mod hinanden for bagefter at vælte til den anden Side, hvilket havde tilfølge, at hele Geledet væltede nok saa nydeligt til hver sin Side fra Midten af. Vi tage næppe fejl, naar vi fortælle, at dette Syn morede Kronprinsen kosteligt.

Den anden Historie stammer fra det ovenfor nævnte Tidspunkt, da Korpset beordredes til i Anledning af Krigen at holde sig marschfærdig. Det blev den Gang — hensynsfuldt nok — gjort til en frivillig Sag, om man vilde lystre Ordre, og da det en Dag, da Korpset stillede til Parade, meddeltes, at hvem, der ikke kunde drage i Felten, skulde melde sig, fremtren to yngre Borgere, hvis Navne der dog ingen Grund er til her at nævne. De bleve ogsaa fritagne for at være med og vare den Dag meget glade, men de vare det sikkert ikke

HAGEN & SIEVERTSEN, ODENSE.

OVERJÆGER
i ODENSE FODJÆGERKORPS 1848.

senere, da Korpset alligevel ikke kom afsted; de fik mange Gange at høre, at de for tidligt og til ingen Nytte vare »traadte ud af Geledet«; de undgik ikke Kammeraternes Spot.

I Aaret 1849 forandredes Korpsets Navn atter, men før vi gaa over til det nye Afsnit, skulle vi nævne Navnene paa en Del af de bekjendte Befalingsmænd i Korpset i den her beskrevne Periode. Den omtalte Kaptajn Warberg var Skrædermester, hans Efterfølger, Chr. Hansen, Snedkermester, Skomager Holst var Premierløjtnant 1834—41, Skræder H. C. Belschner Sekondløjtnant 1834, senere Premierløjtnant, Glarmester Hasselriis ligeledes, Vinhandler C. A. Lund Sekondløjtnant 1844, Smedemester N. Eibye do. 1834—40, Vinhandler C. Andrup do. 1840, Snedker Wendelboe do. 1834—38. Blandt Underbefalingsmændene findes gammelkjendte Navne som N. Milo (Snedker), H. Clausen (Handske-mager), J. J. Stokkebye (Kjøbmand), P. Kryssing (Skomager), Haugsted (Snedker), Tietgen (Snedkermester), J. C. Løngreen (Smedemester), P. A. Limkilde (Handelsbetjent), Dorch (Hattemager), C. Milo (Boghandler), K. Eibye (Smed), Rosbach (Skomager), P. Gierahn (Maler), J. P. Aagaard (Skomager), C. L. Hauptmann (Gravør), Th. C. Ertner (Snedker), C. Hauptmann (Maler), Hartvig (Instrumentmager), Bruun (Kobbersmed) og Büchler (Musiker).

Odense Politikorps.

I Aaret 1849 udkom Værnepligtsloven, og den havde tilfølge, at alle borgerlige Korps i mindre Byer omdannedes til Politikorps. Heri Odense forblev Forholdene dog uforandrede til 1857, da en Del af Byens Borgere ansøgte om, at Odense maatte begunstiges ligesom de andre Byer, ved at der oprettedes »et Politicor

Glarmester HASSELRIIS.

af det heele.« Dette Andragende bevilgedes, og det paa-
bødes, at der dannedes et »Militær Compagni paa 120
Menige foruden Officerer, Underofficerer og Musikere«.

Glarimester HASSELRIIS blev Chef med en Gage af 100 Rdlr. aarlig af Kæmnerkassen, og desuden bevilgede Borger-væbningen 50 Rdlr. til Musikkorpset. Officerer i Korpset bleve Skræddermester H. F. Bruun, Kjøbmand F. Lassen og Eddikebrygger E. Traul. Blandt Underofficererne fandtes Skomager P. Kryssing, Stentrykker C. Sievertsen, Guldsmed Chr. Christophersen, Maler Gierahn, Maler Aagaard, Skræder Henrik Jørgensen, Maler S. J. Sørensen, Uhrmager H. Demant, og i Musikkorpset var bl. A. ansat Musikdirektør Büchler. Hornblæser blev Niels Kryssing. Dette skete i 1857; Protokollen for de følgende Aar indeholder kun Beretning om afholdte Skyttelav, og det er ikke engang blevet udfyldt, hvem der fik de udsatte Præmier. For 1860 meddeles, at Malerne P. Poulsen og N. M. Aagaard samt Uhrmager Demant ansattes som Sergenter, og at Jernstøber Har. Allerup, Snedker Holger Hansen, Bogbinder L. P. From, Kjøbmændene Joh. Clausen og Prejsler samt Rebslager Jørgensen udnævntes til Korporaler. Samme Aar fratraadte Glarimester Hasselriis efter Ansøgning Posten som Chef, der overtoges af Skræddermester H. F. Bruun, i hvilken Anledning Korpset d. 22. Oktober var samlet i Slotsgaarden, hvor Bruuns Udnævnelse blev Korpset forkyndt. Skræddermester Bruun blev altsaa Chef, og at han, der først iaar er afgaaet ved Døden som en gammel hæderlig Borger i Odense, betragtede den Maade, hvorpaa Borgerne aftjente deres Værnepligt, med Alvor, derpaa faar man et Bevis af Protokollen, hvor det meddeles, at han, da i 1861 foruroligende Rygter om Krig udbredtes,

ansøgte om, at hans Korps maatte gjøre militær Tjeneste. Hans Ansøgning gik ud paa, at den Del af Korpsets Mandskab, der stod i den militære Forstærkning, og som beløb sig til omtrent Halvdelen af Korpsets Mandskab, i Tilfælde af en udbrydende Krig maatte blive ansat ved et militært Depot »for paa denne Maade at fyldestgjøre deres militaire Pligter«. Dette Andragende blev imidlertid afslaaet, ganske sikkert til stor Sorg i det mindste for den brave Borgerkaptajn.

I det nævnte Aar, 1861, forfremmedes Malermester N. M. AAGAARD til Sekondløjtnant, og samtidig forandrede Underofficerernes Distinktioner til Skulderklapper af Sølv; næste Aar fik Korpset fra Arsenalet i København udleveret 150 preussiske »Infanterigeværer med Percussionsmekanisme«, og hermed er egentlig Politikorpsets Saga til Ende, thi en Maaned efter, d. 19. Juni, ansøgte det om fremtidig at maatte kalde sig

Odense borgerlige Jægerkorps,

hvortil der indløb Tilladelse d. 26. August samme Aar, hvorefter der udstedtes Reglement for Korpset. Dettets første Paragraf lød saaledes:

»Odense borgerlige Jægerkorps har til Formaal at bidrage til Opretholdelsen af den indre Orden og Sikkerhed i Kommunen, og staar Corpset til den Ende allene under Civiløvrigheden, navnlig Politimesterens Befaling og Amtmandens Overcommando.«

Det besluttedes desuden, at Korpset skulde være paa ét Kompagni med følgende Officerer: 1 Kaptajn, 1 Premier-

og 2 Sekondløjtnanter samt en Løjtnant som Adjutant og Exercermester; den sidstnævnte skulde for sin Tjeneste have et aarligt Vederlag af Kæmnerkassen. Korpsets Styrke skulde være 120 Menige.

Uniformen, som hvert Medlem selv skulde anskaffe, blev bestemt saaledes: Felthue af mørkegrønt Klæde med Kokarde og hvide Snore, Vaabenfrakke af mørkegrønt Klæde med karmoisinrødt Klædesopslag paa Kraven og to Rader hvide blanke Knapper, Benklæder af mørkegrønt Klæde og sort Lædertøj. For Officerer reglementeredes Skulderdistinktioner ligesom Kjøbenhavns Borgervæbnings, Patrontaske af sort Læder med Sølvbeslag, det kgl. Navnechiffer og Sølvkant omkring Tasken, Hirschfænger i sort Livgehæng med Sølvbeslag og Guldsabelkvast med blaa Silke. Underofficererne skulde ved Hirschfængerens bære Sabelkvast af Sølv, Jægerne grøn ulden Kvast, og desuden skulde de bevæbnes med Gevær og Bajonet. Det tillodes Korpset ved festlige Lejligheder at bære den for Kjøbenhavns Borgervæbning reglementerede Chacot.

Omstaaende hidsættes et Billede af en endnu levende Borger, der gjorde Tjeneste som Overjæger.

Korpsets Tjeneste skulde bestaa i: Aarlig Øvelse om Sommeren paa belejlig Tid, Vagthold i Anledning af Ildebrand, Samlinger under Vaaben i Tilfælde af Opløb, eller »anden Tilfælde, hvor Politimesteren finder det nødvendigt«, og Samlinger i andre Tjenesten vedkommende Anledninger til Ex. borgerlige Krigsretter o. s. v.

Forøvrigt var der nogle midlertidige Bestemmelser,

hvoraf en gik ud paa, at Medlemmerne af Korpset havde Lov til at opslide den Uniform, de havde, før de anskaffede den nye reglementerede.

En Overjæger.

I 1863, d. 6. September, var Kong Frederik d. 7. i Odense, og ved denne Lejlighed udnævntes Korpsets Chef, Kaptajn BRUUN, til virkelig Kaptajn med Rang som Kaptajner ved Københavns Borgervæbning.

Da Krigen udbrød i 1864, afgav Korpset efter Opfordring Mandskab til Vagttjeneste og til Kommando

ved Begravelse af de Soldater, der døde paa Lasarethet, hvilken Tjeneste Korpset udførte »med Villighed«.

I 1865, d. 29. April, blev Sekondløjtnant N. M. AAGAARD udnævnt til Premierløjtnant, og dette synes at

Kaptajn H. F. BRUUN.

have været noget af det sidste, der er sket ved Korpset. Dets Protokol indeholder ialtfald fra nu af kun Meddelelse om et Skyttelav og et Dødsfald, indtil der kommer de betydningsfulde Ord:

»D. 1. Juli 1870
blev Korpset opløst.

H. FR. BRUUN.«

Hermed burde egentlig Sløret falde for det gamle Borgerkorps, men dets sidste Kaptajn føjede 10 Aar senere en Efterskrift til Protokollen, som det vilde være Synd at udelade her.

Den lyder saaledes: »Den 6. August 1830 var jeg 1. Gang i Uniform ved Odense borgerlige Fodjægeres Skiveskydning i Fruens Bøge, og den 9. August 1880 blev der af min gamle Premierløjtnant Lassen, Løjtnant Joh. Clausen og Kommandersergent Kryssing foranstaltet afholdt en Mindefest for min Indtrædelse i borgerlig militær Tjeneste. Og jeg nød den store Glæde og Ære at se mig omringet af et fyldt Lokale i Skydepavillonen i Fruens Bøge, dels Ældre, som jeg har staaet i Geled med, gjorde mig den Ære at møde, og mine gamle Kammerater, hvis Commandør jeg har været, glædede mig ved at give Møde i talrig Mængde. Og med denne Fest er Borgervæbningen skrinlagt, men saalænge jeg lever, vil jeg med Glæde mindes dem, der saa kjærlig omfattede den

sidste Capitajn

HANS FREDERIK BRUUN.

Født i Fredericia 23. Juli 1811,

død«

Den gamle Kaptajn, der, hvad man kan læse mellem de sidste Linier, omfattede sit Korps med en inderlig Kjærlighed, døde d. 14. August 1898, og da det sikkert har været hans Ønske, at der i Protokollen skulde tilføjes, hvornaar han døde, er dette blevet udført af hans Arvtager som Kommanderende ved det borgerlige Skyttelavs Ud- og Indmarsch, Premierløjtnant N. M.

AAGAARD, der fungerede som saadan første Gang i Sommer, da den gamle Kaptajn ikke følte sig stærk nok dertil.

Hermed skulde ogsaa vi egentlig være færdige med Jægerkorpset, men før vi forlade det, skulle vi dog meddele Et og Andet om Aanden i Korpset.

Som nævnt, var Aanden i det grønne Jægerkorps ikke altid lige heldig eller ganske fredelig. De grønne Jægere følte sig, og det kom til større eller mindre Rivninger af og til. Det borgerlige Jægerkorps' Medlemmer vare ikke slet saa stridbare, og Grunden hertil var vel væsentligst, at de vare rekruterede iblandt Folk af nogen anden Livsstilling og med knap de samme Livsvaner og Levevilkaar som det grønne Jægerkorps' Mandskab, men alligevel vare de ved Lejligheder ret prikne paa deres militære Ære og lod sig ikke alting »gefalle«. Imidlertid bilagdes den Slags Ting i Reglen uden videre Vanskelighed, men man har dog ogsaa — og fra den nyere Tid — et Exempel paa, at en opstaaet Konflikt kunde strække sig ret vidt.

Jægerkorpsets daværende Chef CHR. HANSEN har nemlig under 13. Maj 1836 i sin Protokol indført en Beretning, hvorefter følgende var foregaaet: Fredag Formiddag, da Kaptajnen skulde følge Lig, mødte han paa Torvet Politifuldmægtig Petersen, som meddelte ham, at han skulde have 4 Mand af Korpset til Polititjeneste. Kaptajnen svarede hertil, at han ikke havde faaet nogen Ordre, men fik til Svar, at det skulde han nok faa, og at Fuldmægtigen nok »skulde vise ham«. Det ene Ord

tog det andet, og Hansens sidste Ord var, at »han ikke lod sig kommandere af en Stok, og at Jægerne, som bære Sabel, ikkun lade dem kommandere af Klinger«.

Efter denne Salut gik Kaptajnen hen i Lighuset, men blev snart efter kaldt hen til Stadthauptmanden, hos hvem han traf Politimester, Kammerjunker KLAUMANN. Denne spurgte ham, om det var sandt, at han havde svaret Politifuldmægtigen, at han ikke lod sig kommandere af en Stok, og da han svarede bejaende og yderligere tilføjede, at saalænge han kommanderede Korpset, skulde dette ikke heller lade sig kommandere af en Stok, fik han af Politimesteren til Svar, at »om han (Kaptajnen) havde Lyst til at slaas med ham, maatte han komme, saa skulde han se, at han (Politimesteren) havde lært at bruge en Klinge«.

Efter et yderligere bittert Ordskitte skiltes Parterne, og Kaptajnen indberettede den følgende Søndag det Passerede til Justitsraad Reimuth, der imidlertid paastod, at Hansen havde været den udfordrende, og meddelte ham, at der ikke var meldt ham noget om det Passerede. Dette forholdt sig nok imidlertid ikke rigtigt, thi Politimester Klaumann havde »indsendt en Klage til Prinds Christian, som indeholdt lutter Usandheder«.

Den 24. Juni blev Kaptajn Hansen kaldt op paa Raadhuset i Anledning af denne Sag, og han mødte civil, hvad aabenbart har ærgret ham, da de øvrige Parter — som han bemærkede — alle vare mødte i Uniform. Her blev det ham paalagt at gjøre Politimesteren en Undskyldning, og da han ikke vilde det, bad han om

at maatte faa Sagen henvist til en borgerlig Krigsret, hvilket Prins Christian havde tilladt ham. Den næste Maaned begyndte Forhørene, hvori Hansen efter hans eget Udsagn ikke blev ganske retfærdig behandlet. Han skriver herom, at der »blev talt saa sødt og venligt til ham, at det var en Lyst, men at han dog ikke lod sig fange af Ræven«. Rettens Medlemmer bestod alle — siger han — af Politimesterens Venner, med Undtagelse af en »eneste retskaffen Borger, Ritmester Ørnstrup, der heller ikke var af samme Mening som de øvrige Herrer«.

Endelig faldt Krigsretsdommen, og den lød paa 8 Dages Arrest, men blev straks appelleret af Kaptajn Hansen. Umiddelbart derefter søgte han Orlov for Resten af Sommeren, da hans private Virksomhed ved flere store Byggeforetagender optog ham meget, men hans Ansøgning blev afslaaet.

Protokollen indeholder beklageligvis Intet om Sagens videre Forløb, men man skulde næsten antage, at Kaptajn Hansen er sluppet helskindet fra den Historie, hvilket forøvrigt heller ikke vilde være saa forunderligt, thi Meget tyder paa, at han har været en dygtig Borgerofficer, der ikke blot stod strengt paa sin og Korpsets militære Ære, men ogsaa forstod at uddanne sine Folk: Man har saaledes fra Aaret 1837 en Udtalelse af Prins Christians Adjutant, Major BRUUN, der efter en Præsentation hilste paa Kaptajn Hansen med følgende Ord: »Det glæder mig at gjøre Deres Bekjendtskab, Hr. Kaptajn. De og Korpset har udført alt overordentlig godt. Jeg

er en gammel Jægerofficer og maa oprigtig tilstaa, at De næsten gjør de Militære til Skamme.«

Den omtalte Affære er et Bevis paa, at Jægerne holdt paa deres Korpsære overfor fremmed Indblanding, men der findes ogsaa Eksempler paa Justits indenfor selve Korpset. En Haandværker var bleven ansat ved Jægerne, vistnok forsat fra Brandkorpset, og skjønt han viste sig uduelig til Jæbertjenesten, kunde Korpset ikke komme af med ham igjen. Først da Manden opgav sin Haandtering og gav sig til at vandre rundt paa Landet for at samle Klude, lykkedes det Korpssets Chef at faa ham slettet af Listerne, hvorefter Brandvæsenet maatte tage tiltakke med ham.

III.

Odense Borgervæbning.

ed Aarhundredets Begyndelse oprettedes der i saa at sige alle Landets Kjøbstæder de saakaldte Borgervæbninger, hvori Byernes voxne mandlige Personer vare pligtige at gjøre Tjeneste en Aarrække. Her i Odense organiseredes Borgervæbningen 1801 og fik Reglement efter Forordningen af 1802 ligesom i de fleste andre Byer; kun enkelte, som ikke havde faaet Borgervæbningen organiseret paa dette Tidspunkt, fik Reglement efter senere Forordninger.

I denne Borgervæbning vare alle pligtige at indtræde, naar der ikke som i Odense fandtes frivillige Korps med væsentlig samme Uddannelse og Øvelser som Borgervæbningen. De Mænd, der indtraadte i de frivillige Korps, skulde ikke gjøre Tjeneste ved Væbningen, og det samme gjaldt de ved Brandkorpset ansatte.

Uniformen blev forskjellig for Byerne; for Odense

Borgervæbning blev den bestemt saaledes: karmoisinrød Kjole, lyseblaa Krave, gule Kanter og Knapper, paille Underfoer og Vest samt blaa Pantalons. Som det vil ses af Billedet af en Officer ved Borgervæbningen, bare disse Chacot med hvid og blaa Fjerbusk.

Øverstkommanderende ved de borgerlige Korps i Odense var Stadthauptmanden, men medens de frivillige Korps hver havde sin særlige Chef, var Stadthauptmanden Borgervæbningens Chef.

Væbningen i Odense var fra Begyndelsen delt i 3 Kompagnier, der dannede en Bataillon. Ved hvert Kompagni fandtes følgende Officerer: 1 Kaptajn, 1 Premier- og 1 Sekondløjtnant, og desuden var en Officer ansat som Bataillonsadjutant. I Aaret 1817 tillodes det imidlertid, at der fremtidig kun blev 2 Kompagnier, saaledes at det tredie inkorporeredes i de to andre; fra den Tid var der altid 2 Premier- og 2 Sekondløjtnanter ved hvert Kompagni. 1ste Kompagnis Distrikt kom til at omfatte følgende Dele af Byen: Vester- og Nørregade med deres Forstæder, Klaragaden, Munkestræde med videre, som strækker sig i dette Territorium, medens 2det Kompagni fik det øvrige saaledes: Over- og Nedergade med deres Forstæder, Torvet, Paaskestrædet, Sortebrødretorv samt alle de smaa Stræder, som stode til samme, Bangsboder, Hansjensensstræde, Ramsherred og Skulkenborg.

Bevæbningen var Gevær og Sabel, og da man ikke havde Geværer nok selv, laante man fra Tøjhuset i Nyborg saakaldte kongelige Geværer; det vides saaledes, at i 1817 ejede Borgervæbningen selv kun 85

HAGEN & SIEVERTSEN, ODENSE

OFFICER
i BORGERVÆBNINGEN 1840.

Geværer, medens den havde laant 95. De 95 laante vare imidlertid ikke meget værd; de vare i sin Tid over- sendte fra de unge Karles Korps, der havde kasseret dem, og det er da ganske naturligt, hvad der skrives i en Indberetning, at »de siden bleve slettere og ubrugelige«. »Da man kunde behøve ungefær 200 Stkr. Geværer til 1ste Afdeling« — som Borgervæbningen kaldtes — androg man om at maatte faa dette Antal udleveret fra Arsenalet i Nyborg.

Paa denne Tid var Krigsassessor JENS PETER AAGAARD Chef for 1ste Kompagni, medens 2det Kompagni kommanderedes af Kaptajn BREINEBERG. Medens Stadthauptmanden, der havde Rang med Kjøbenhavns Borgerkaptajner, havde Tilladelse til at bære Armeens Felttegn, var dette fra Begyndelsen ikke tilladt Borgerkaptajnerne. Imidlertid ansøgte de ovennævnte Kaptajner om Tilladelse til at bære samme Felttegn, og Ansøgningen blev kort efter bevilget.

Dette maa have givet de to nævnte Herrer Blod paa Tanden, hvilket kan ses af en Skrivelse fra Guvernementet over Fyens Stift til Stiftamtmanden til videre Kundgjørelse. Skrivelsen lyder saaledes: »Det Guvernementet under 18. ds. (Maj 1817) tilstillede Andragende fra Borgerkaptajnerne, Krigsassessor Aagaard og Breineberg, forsynet med Stadthauptmand Kellinghusens Paa- tegning, remitteres herved, da jeg har Grund til at om- tvivle, at Tilladelse vil kunne opnaas til at bære lige Uniform med den, som er reglementeret for Kjøbenhavns Borgervæbning.

Dersom de derimod maatte ønske anden Forandring i den Uniform, de bære, staar det dem frit for at fremkomme med nyt Andragende, skjønt det forekommer mig, at den, de nu har, er ret god, som den er.«

Naar man ser paa det hosstillede Billede af en Borgervæbningsofficer, maa man indrømme Guvernøren, at de gode Borgerofficerer nok kunde være tilfredse med deres Uniform. Kaptajn Breineberg slog sig til Ro hermed, men Kaptajn Aagaard ønskede vedblivende at blive udmærket, hvorfor han næste Aar ansøgte om at faa Rang med Kaptajner i Københavns Borgervæbning. Denne Ansøgning kunde Stadthauptmand Kellinghusen dog ikke anbefale, hvilket han nærmere motiverede. Han kunde saaledes ikke indse anden Grund til Ansøgningen, end at Aagaard, hvis den blev bevilget, vilde tro sig langt ophøjet over den anden Borgerkaptajn, og dette var ubeføjet, og hvis han fik Tilladelsen, burde Breineberg have samme Begunstigelse. Og endelig anførte Stadthauptmanden, at han selv kun havde Rang som Københavns Borgerkaptajner, og at det derfor ikke passede sig, at en almindelig Borgerkaptajn fik samme Rang.

Ansøgningen blev selvfølgelig heller ikke bevilget.

Udtalelsen om, at Kaptajn Aagaard vilde tro sig ophøjet over Kaptajn Breineberg, hentyder til en Begivenhed, der havde fundet Sted nogen Tid i Forvejen, da Majestæterne ventedes til Odense.

De borgerlige Korps skulde naturligvis paradere ved denne Lejlighed, og da Stadthauptmanden skulde

have Opsyn med dem alle, overdrog han med Stiftamtets Billigelse Kommandoen over Borgervæbningen til Kaptajn Breineberg som den ældste. Kaptajn Aagaard og Premierløjtnant Sørensen protesterede da overfor Stadthauptmanden mod at blive kommanderede af Breineberg, men fik selvfølgelig det Svar, at det var en Befaling, som de maatte adlyde.

Da Stadthauptmanden imidlertid næste Morgen ankom til Bataillon, der stod opstillet paa Torvet, saae han strax, at der var Mudder i Gelederne ved 1ste Kompagni. Istedetfor at have Geværet paa Skulder, stod Mandskabet med det ved Fod, og Kellinghusen overtog derfor selv Kommandoen, kommanderede »paa Skulder« og førte Bataillon til dens Paradeplads, hvorefter han afleverede Kommandoen til Breineberg for at inspicere de øvrige Korps. Da Paraden var forbi, henvendte 4—6 Borgere af 1ste Kompagni sig til Kellinghusen som Deputation fra Kompagniet og ansøgte om fremtidig altid at maatte blive kommanderet af deres egne Officerer. Kellinghusen lovede at indberette Sagen paa højere Sted, men han bemærkede dog, at naar han af en eller anden Grund ikke selv kunde føre Afdelingen, skulde Breineberg som den ældste Kaptajn altid overtage Kommandoen. Stiftamtmandsskabet gav ham Medhold heri, og overdrog ham at underrette Bataillonens Officerer derom samt at paalægge dem at holde sig efterrettelig, hvad der befaledes, og vogte sig for at give Anledning til Uorden, da de derved kun vilde paadrage sig selv Ubehageligheder.

Følgen heraf blev, at Officerer og Mandskab protesterede mod Beskyldningen for, at der var forefaldet Uordener den nævnte Dag, og androg om, at der maatte blive holdt Krigsforhør i Sagen; dette skete, og en Krigsret nedsattes den 12te Maj 1818 til at dømme de to Kaptajner imellem. Stadthauptmandens Protokol indeholder desværre Intet om, hvilket Resultat Krigsretten kom til. Krigsassessor Aagaard maa imidlertid være bleven kjed af Tjenesten, thi i Aaret 1819 søgte han sin Afsked fra Korpset og fik den d. 15de Juli s. A., hvorefter Glarmester PFLUG, Løjtnant ved det ridende Jægerkorps, overtog hans Bestilling.

Grunden til, at Stadthauptmanden saa skarpt holdt paa, at Borgervæbningen — 1ste Afdeling — skulde formeres i Bataillon, ogsaa naar han ikke selv var tilstede, var, at han ønskede, at hele Afdelingens Musik skulde være samlet ved Parader og lignende, hvilket ikke kunde blive Tilfældet, naar Kompagnierne stillede hver for sig. Det var ikke saa underligt, at Chefen holdt paa denne Musik, thi det havde i lang Tid ligget Korpset svært paa Sinde at faa en selvstændig og ordentlig Musik. Ved alle de borgerlige Korps var der selvfølgelig Trompetere til Signaler enten under Øvelserne, eller naar Korpsene skulde kaldes under Vaaben, men noget egentligt Musikkorps havde de ikke. I Aaret 1817 søgte Borgervæbningen om og fik bevilget 5 Messingtrommer fra Arsenalet i Nyborg for en Sum af 45 Rdrl. pr. Stk., og hermed var Grunden lagt til »Borgerne«s Musikkorps, hvorefter der ansøgte om, at de

Folk i Byen, der ernærede sig som Spillemand, og som vare pligtige at gjøre Militærtjeneste, maatte aftjene deres Militærpligt som Musikere. Stiftamtmandsskabet gav sit Samtykke, men kun med det Forbehold, at disse Mennesker skulde have en Godtgjørelse for den Brug af deres egne Instrumenter, som de maatte gjøre i Korpsets Tjeneste. Udgifterne herved skulde bæres af de to Kompagnier.

Nu havde man altsaa Trommer og Musikere med egne Instrumenter (Blæsere), men endnu manglede den ledende Aand; dog, den fik man, idet Kjøbmand PRØVTS udnævntes til Musikdirektør med Rang som Sekondløjtnant og med Befaling til at lade Mandskabet øve sig i Kongens Have. Denne Ordning bifaldtes af Stiftamtmandsskabet paa den Betingelse, at begge Kompagnier bidrog lige meget, thi det formentes ikke ganske retfærdigt, at det ene Kompagni skulde nyde Fordel af Foranstaltninger, som det andet bekostede.

Som omtalt, var det en tvungen Sag at gjøre »Borger«tjeneste, og som Følge deraf straffedes Forsømmelser ogsaa, naar de fandt Sted. Den af Stadthauptmanden førte og opbevarede Protokol viser da ogsaa, at der til Tider blev gaaet frem mod disse »Skulkere« med militær Strengthed. Saaledes indberettedes engang af 2det Kompagnis Chef, at forskjellige af hans Folk vare udeblevne fra Tjenesten flere Gange, nogle endog 4 Gange, uden Undskyldning, medens Andre dog havde præsteret Lægeattest for, at de vare utjenstdygtige. Kaptajnen tog dog ikke disse Attester synderlig alvor-

ligt, og i et enkelt Tilfælde føjede han til sin Indberetning, at en af Mandskabet, en Grovsmed, forrettede sit Arbejde ved Professionen, uden at nogen kunde bevise, at han manglede Kræfter. Kaptajnen mente derfor heller ikke, at han manglede Kræfter til at exercere. Samtlige de Folk, han klagede over, lod han for deres Efterladerhed dømme ved Krigsret efter Reglementet af 14de Juni 1802. Straffen for denne Forseelse var dog kun Bøder, og »Borgerne« have sandsynligvis taget sig disse ligesaa let som de ridende grønne Jægere, fra hvis Krigshistorie man har Beretning om, at Mulkterne ere strøgne efter Aars Forløb, da de ikke bleve betalte.

Underligt nok foreligger der ikke i bevarede Protokoller særlig meget om Borgervæbningen; de fleste Optegnelser maa søges i den af de forskellige Stadthauptmænd førte Embedsprotokol, hvori indførtes de forskellige med Stiftamtet eller Kompagnierne vexlede Skrivelser, og af disse er der ikke meget særlig Interessant at uddrage. Dog findes der for Aaret 1819, den 4de Oktober, en Skrivelse fra Stiftamtmandsskabet, som hidsættes her, fordi den viser, hvorledes de forskellige Borgerkorps bleve anvendte til Polititjeneste ved visse Lejligheder. Skrivelsen lyder saaledes:

»Til behagelig Foranstaltning meldes Hr. Stadthauptmanden — for at bidrage til Ordens Haandhævelse i Morgen, Markedsdag, — om Omstændighederne skulle fordre det, beordres det ridende Korps til Hest at holde dem færdig for paa given Signal af Korpsets Trompetere at møde paa Fisketorvet; dog

detacheres strax af de først mødende 8—10 Mand til Tugthuset for sammesteds at forebygge Uorden. Ligeledes beordres de Hrr. Borgerkaptajner at foranstalte, at 30 Mand af hvert Kompagni holde dem færdige, for paa given Signal af Trommerne at møde. Af Kommandoet fra Kaptajn Breinebergs Kompagni møder i paakommende Tilfælde den halve Del ved Postgaarden og den anden Del ved St. Hans Kirke; af Kaptajn Pflugs Kompagni møder den halve Del ved Raadstuen og den anden Del paa Vestergade i Nærheden af »Mageløs« for fra disse Steder at detacheres til de Steder, hvor Omstændighederne maatte forordre det.

Iøvrigt vil Hr. Stadthauptmanden fra Stiftet vorde underrettet om, naar i paakommende Tilfælde forebemeldte Kommandoer af det borgerlige Militære skal forsamles, og træder disse Kommandoer, naar de ere formerede, strax under Kommando af Chefen for Fyenske Regiments lette Dragoner eller sammes Kommandør.

Iøvrigt tilkjendegives Hr. Stadthauptmanden til behagelig Underretning og Bekjendtgjørelse for D'Hrr. Borgerkaptajner, at det aldeles ikke er Hensigten, at de eller Borgerne skal være hjemme og derved betages den Fordel, deres Nærværelse paa Markedet kunde forskaffe dem, men ikkuns at D'Hrr. Kaptajner og Officerer paa deres Bopæl udlægger Underretning om, hvor de i paakommende Tilfælde ere at finde, og at Borgerne efter Signal med Trommerne møde.«

Denne Skrivelse giver paa engang Vidnesbyrd om, at »Borgerne« vare pligtige at gjøre Polititjeneste, og om, at Markederne i Odense den Gang vare mere støjende og farlige for den offentlige Sikkerhed, end nu til Dags. Den sidste Passus om Borgernes Fordel ved deres Nærværelse paa Markedet giver ogsaa et Billede af, hvilken Betydning Markederne dengang havde for Forretningslivet.

Den ovenomtalte Stadthauptmandsprotokol slutter den 10de Maj 1830 med følgende Skrivelse: »Hans kgl. Højh. Prins Chr. Frederik agter at indtræffe hertil imorgen Aften Kl. imellem 8 og 9, ved hvilken Lejlighed hele Borgervæbningen paraderer og møder paa Torvet Kl. 7 $\frac{1}{2}$ om Aftenen i reglementeret Uniform og Armatur samt godt pudset.« (Undertegnet J. C. Andrup.)

Protokollen slutter, som sagt, med denne Skrivelse, og hermed ville ogsaa vi lade Sløret falde for Borgervæbningen i Odense, efter dog først at have nævnt Navnene paa nogle af Stadthauptmændene i Odense: Peter Engelbrecht KELLINGHUSEN, hvis Navn er nævnet flere Gange i dette Afsnit, døde den 25de Juni 1825 og afløstes af Jens Christian ANDRUP, der havde Titel af Agent, og som i en Aarrække lige til 1834 var Chef for det grønne Korps.

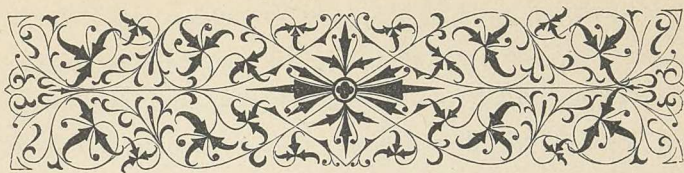
Begge udfyldte de deres Plads med Dygtighed og sørgede for, at de dem underlagte Korps kunde opføre sig saa militært som muligt. Den sidste afløstes af Stadthauptmand BRODERSEN, der ikke saae med samme Øjne paa Borgerkorpsenes Nytte som sine Forgængere.

I 1844 ansøgte han nemlig Magistraten om, at Borgerkorpsets Øvelser maatte indskrænkes til hvert andet Aar. Han motiverede sin Ansøgning med, at »Borgerne« ikke kunde maale sig med det egentlige Militær, og at det foruden Tidsspilde ogsaa forvoldte Bekostelighed at afholde Øvelser.

Imidlertid satte Jægerne sig til Modværg og holdt paa, at det var af stor Betydning for deres Korps' Bestaaen, at Øvelserne bibeholdtes; derimod — føjedes der spydigt til — var det en anden Sag med selve Borgervæbningen, der jo bestod af aldrende Mænd og bosatte Borgere; for dem kunde det vist være meget gavnligt. Brodersen søgte nu paa flere Maader, bl. A. ved at foreslaa Jægerbefalingsmændenes Antal indskrænket, at genere Jægerkorpset, men vistnok uden Held. Imidlertid har det dog sikkert nok været en Behagelighed for Jægerne, da Brodersen i 1856 blev afløst som Stadthauptmand af Premierløjtnant ved det ridende Korps, SCHMIDT.

IV.

Politiet i Odense.

Egentlig skulde Politiet i Odense ikke synes at have nogen Forbindelse med de borgerlige Korps, og det har det forsaavidt heller ikke efter dets nuværende Ordning, som jo er baseret paa et Korps af lutter fastantagne, lønnede Folk. Men, som det vil ses i Omtalen af Jægerkorpset, bar dette en Tid Navnet »Odense Politikorps«, og derfor kan det være rigtigt at medtage Politiet i Odense her og hellige det en kort Omtale.

En af de forskellige borgerlige Korpsers Opgaver var at bidrage til at opretholde Orden i Byen, og vi have saaledes set, at »Borgerne« ligefrem bleve udkommanderede til Polititjeneste ved særlige Lejligheder. Grunden hertil var, at den egentlige Politistyrke ikke var meget talrig; man havde jo ved Siden af Politibetjentene den gamle Vægterinstitution til Nattjenesten, og naar der var noget særligt paa Færde eller man ventede Optøjer, udkommanderedes en Del af de frivillige Korps til »Ordenens Opretholdelse«.

Saa kom, som det er omtalt tidligere, den Tid, da Jægerne fik Navn af Odense Politikorps med Bevæbning delvis som Militære. I Borgerrepræsentationens Møde den 13de November 1857 ansøgte Chefen for Politikorpset om at faa udleveret den fornødne Armatur samt om at faa anvist et Lokale til Øvelser. De nødvendige Geværer (Rifler) og Lædertøj blev derefter anviste til Modtagelse fra Fodjægerkorpset, og Udgifterne ved deres Istandsættelse vedtoges det at lade Borgervæbningsfonden eller Kæmnerkassen afholde.

Posten som Chef for Politikorpset var ingen eftertragtet Post, hvilket ses af Kommunalbestyrelsens Protokol fra Mødet den 20de August 1857, hvor Formanden maatte meddele, at da han i længere Tid forgjæves havde søgt at formaa Nogen til at overtage Posten som Chef for Korpset, havde han været nødsaget til at opslaa den ledig med 100 Rdlr. i aarlig Gage. Saa meldte der sig to Ansøgere, men ingen af dem var kvalificeret, og man saae sig da nødsaget til at henvende sig til Ministeriet for at faa Besked paa, hvorledes man skulde faa en Chef.

Var det saaledes ikke noget eftertragtet Embede at være Politikorpsets Chef, var det sikkert heller ikke for Fornøjelsen, at Borgerne gjorde Tjeneste i dette Korps. Fra Kommunalbestyrelsens Møde den 13de Juli 1859 berettes nemlig, at den borgerlige Indrulleringskommission havde indstillet, at Kjøbmand Christophersen fritoges for Tjeneste ved Politikorpset mod at erlægge en Kjendelse af 60 Rdlr. Kommunalbestyrelsen mente

imidlertid, at naar Kjendelsen ikke blev ansat højere, vilde en stor Del af Politikorpsets Medlemmer betale den for at slippe fri for Tjenesten, især da Uniformen ikke kostede saa lidt. Af den Grund ansatte man Christophersens Kjendelse til 80 Rdlr. Efter dette tyder Alt paa, at Borgerne ikke vare særdeles begejstrede for at gjøre Polititjeneste.

Samtidig med Politikorpset raadede Politimesteren over ialt 4 Betjente, hvis Løn i Forhold til de Nuværendes maatte siges at være meget beskeden. I 1854 havde de kun 260 Rdlr. i Gage, men fremkom da ogsaa med Andragende om en Lønforhøjelse til 300 Rdlr. Sagen henvistes til et Fællesudvalg, og i et senere Møde vedtoges det at give dem hver 40 Rdlr. Tillæg, saa at Lønnen blev 300 Rdlr.

Den nuværende Ordning af Politiet skriver sig fra 1884, da Justitsministeriet den 24de Juli stadfæstede den nu gjældende Vedtægt for Odense Politi.

For Øjeblikket bestaar Politistyrken af 1 Politiasistent (cand. jur. RIISE), 2 Overbetjente (NIMB og HINDSGAVL), 18 Dagbetjente og 19 Patrouillebetjente, 3 Reservepatrouillebetjente og et Bud.

Den nuværende Politiassistent tiltraadte i 1897, som Afløser for Politiassistent PETER C. RASMUSSEN, der er født her i Byen den 12te September 1838. Efter at have været Underofficer ved Dragonerne i Aarhus blev R. den 1ste Maj 1869 ansat i Politiets Tjeneste, i 1878 ansat som Politiassistent i Helsingør og blev 1880 den 1ste Oktober Politiassistent i Odense. Paa Grund af Svage-

lighed tog Rasmussen 1ste Oktober 1897 sin Afsked, og udnævntes ved denne Lejlighed til Kancelliraad. I 1876 var han blevet dekoreret med Dannebrogsmændenes Hæderstegn.

Fhv. Politiaassistent P. C. RASMUSSEN.

Under Politiet sorterer Byens Ordenskorps, bestaaende af 20 Mand med 2 Befalingsmænd; deres Uniform er sort med Klædeschacot'er og en smal, gul Stribe ned ad Benklæderne samt kort Sabel. Korpset er en Reminiscens fra de gamle borgerlige Korps.

V.

Odense gamle Brandvæsen.

IAaret 1762 oprettedes Odense gamle Brandkorps, men blev først et halvt Aarhundrede efter nærmere organiseret, nemlig den 3die Septbr. 1809. Dets Uniform blev fastsat saaledes: lysegraa Kjole, sort Krave, Rabatter og Opslag, hvid Vest og blaa Pantalons. Stadsuniformen var hel hvid med sort Krave o. s. v. Brandkorpsets Befalingsmænd vare følgende: en Brandmajor som Chef, en Vicebrandmajor, fem Kaptajner, fire Premierløjtnanter, tre Sekondløjtnanter og en Adjutant.

Den første Brandmajor, vi have fundet Navn paa, er den Kjøbmand ØRNSTRUP, der som nævnt andetsteds, i 1796 blev Chef for det ridende grønne Korps og beklædte denne Stilling i nogle faa Maaneder. Denne, hvis fulde Navn var Laurits Ørnstrup, var født den 3dje Maj 1757 i Kjøbenhavn og døde her i Byen den 12te December 1814. Vi ere endog saa heldige her at kunne gengive hans Billede, hvorpaa han ses i sin Stadsuniform.

Ørnstrups Efterfølger som Brandmajor blev rimeligvis HANS LANGHOFF, i alt Fald var han Brandkorpsets Chef i 1817 og beklædte samme Stilling endnu i Aaret 1828. Som Vicebrandmajor fungerede 1817 CHRISTIAN SAABYE, men i 1824 var han afløst af HIRSCHFELDT, der i en Aarrække beklædte denne Post. Mærkeligt nok findes hans Navn slet ikke blandt Brandofficerernes, før han nævnes som Vicebrandmajor. Det skulde dog synes mest naturligt, om en af Kaptajnerne var rykket op i den ledige Plads. Af de øvrige Officerer kan fra Tyverne nævnes Kaptajnerne THORTSEN, PEDERSEN EJBYE, KORNBECH, BRANDT, GITTERMANN og BØRRE, Premierløjtnanterne KRONE, KOCH og DÆNDLER samt Sekondløjtnanterne LARS TYSK, NIELS LAURITZ ØRNSTRUP, HERMANN KRAG og Adjutant CHRISTIAN JØRGENSEN.

Mandskabet til Brandkorpset udtoges vistnok fra Begyndelsen paa den Maade, at hvem der ikke fik Ansættelse ved de borgerlige militære Korps, stilledes til Raadighed for Brandkorpset med Pligt til at møde i Ildebrandstilstælde. Imidlertid skete der i 1827 en Forandring heri, idet et Reskript af 1ste August anordnede nedsat en borgerlig Indrulleringskommission til at ordne det borgerlige Indrulleringsvæsen. Det blev denne Kommission paalagt at bestemme, hvilke Personer, der skulde ansættes ved Brandkorpset og hvilke ved de militære Korps, dog saaledes, at de, der indskreves i Brandkorpset, »i Særdeleshed skulde tages blandt Professionister, der henhørte under Bygningsfagene, alt eftersom Korpsets Chef maatte behøve til enhver Posts

LAURITZ ØRNSTRUP
BRANDMAJOR OG
CHEF FOR DET RIDENDE
GRØNNE KORPS 1796.

Besættelse«, altsaa omtrent det samme Princip, der nutil-
dags gaaes efter ved Antagelse af Brandfolk.

I Aaret 1819 forespurgte Slagterlavet, om ved
hvilket Korps — Brandkorpset eller Borgervæbningen —
dets Medlemmer skulde gjøre Tjeneste, og omtrent
samtidig kom en lignende Forespørgsel fra Fo'rmændene
(Vognmændene). Da det forholdt sig saaledes, at Folk,
der havde Heste, saasom Bagere, Fo'rmænd og Brände-
vinsbrændere, altid havde gjort Tjeneste ved Sprøjten ved
at kjøre Vand, vare Slagterne nemlig noget i Vilderede,
thi enkelte af dem havde ogsaa Heste, og da de hidtil
havde gjort Tjeneste ved Borgerkorpssene, kunde de
qua Hesteejere komme til at gjøre Tjeneste i begge
Korps. Stiftamtet afgjorde da ogsaa Sagen saaledes,
at de Slagtere, der havde Hest og derfor skulde tjene
i Brandkorpset, bleve fri for borgerlig militær Tjeneste,
medens de øvrige skulde tjene i Borgervæbningen.
Fo'rmændene, der alle havde Heste, skulde udelukkende
gjøre Brandtjeneste.

Samme Aar maatte Brandmajoren indberette, at
han manglede Mandskab, og de borgerlige Korps fik
derfor Befaling til at efterse deres Lister og udpege
Folk, der egnede sig til at tjene i Brandkorpset.

Den tidligere nævnte Brandmajor Langhoff, der af
civil Stilling var Tømmermester, afløstes af Farver
SCHRØTHER, der først konstitueredes og ikke blev fast
ansat før 1859, da der tillagdes ham en aarlig Gage af
300 Rdlr.; under ham fungerede omkring 1850 Klæde-
fabrikant HIRSHFELDT og Uhrmager PINGEL som Kaptajner.

Paa denne Tid var Sammensætningen af Befalingsmændene undergaaet forskellige Forandringer og saa saaledes ud: En Chef, to Kaptajner og 1 Løjtnant, 1 Brandmester (Delingsfører) samt 2 Underofficerer ved hver Sprøjte. De sidstes Hverv var blandt andet at til-

Brandmajor, Farver SCHRØTHER.

sige Mandskabet til Øvelse og Mønstring. I Ildebrands-tilfælde allarmeredes ved Trommehvirvler gennem Gaderne, medens Vægterne samtidig peb i deres Fløjter. Af Mandskabet gjorde Skomagerne fortrinsvis Tjeneste ved Slangen, Murerne og Tømrerne ved et saakaldet Redningskorps; de vare bevæbnede med Hakke, Øxe

og Sav; Mur- og Tømmermestre fungerede som Straalemestre; ved Pumperne arbejdede de af Borgerne stillede Karle og andre Ligestillede. Bagerne kørte med én Hest de smaa Sluffer, hvorpaa laa en lille Tønde, Fo'r-mændene kørte med to Heste de store Vandtønder.

Af Sprøjter havdes 1 ved hver Kirke, undtagen ved St. Hans Kirke, istedetfor hørte der 2 til Slottet, 1 ved Komediehuset, 1 ved Graabrødrehospital; desuden havdes Landsprøjten, en »Kabinet»sprøjte (en mindre Sprøjte til første Anvendelse) samt en Vægtersprøjte, der betjentes af Vægterne. Af Reservesprøjter havdes 2; den ene stod ved Frue Kirke, den anden ved Graabrødrehospital. Hertil kom op i Halvtredserne en ny moderne Sprøjte, der almindeligvis benævnedes »den engelske Sprøjte«.

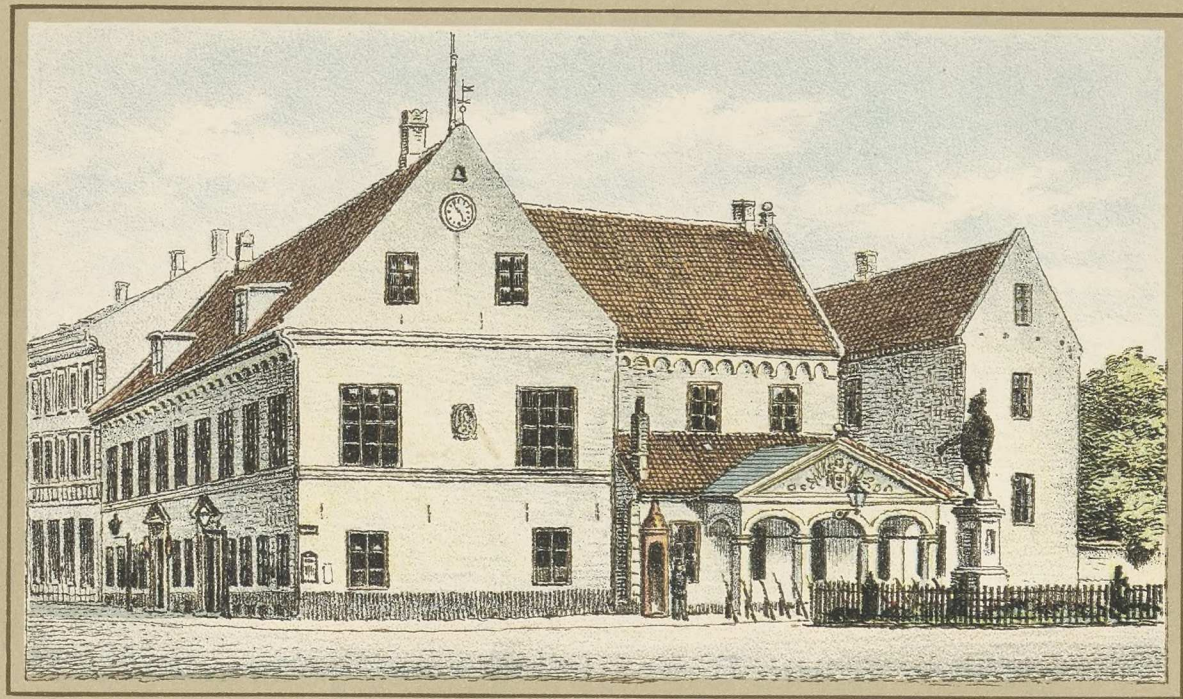
Uniformen var ligeledes i Tidens Løb undergaaet nogen Forandring. Den hvide Stadsuniform var bortfalden, og man kjendte kun den lysegraa Uniform, der endda kun bares af Befalingsmændene; de Menige mødte, som de stod og gik, i deres egne Klæder. Ved højtidelige Lejligheder blev Officerernes flade Kaskjet med den smalle Guldtesse imidlertid afløst af trekantet Hat med en gul Fjerbusk.

Naar Brandvæsenet mønstredes paa Torvet, var det et stolt Syn, som endnulevende ældre Folk ville kunne erindre; Sprøjterne spændte, stillede ved Siden af hinanden, ligefra katholsk Kirke over til den modsatte Side, og naar hertil kom Befalingsmændene i deres Uniformer og alle de mange Menige, der beløb sig til over

1000 Mand, var Torvet omtrent helt fyldt. Naturligvis mødte de Tjenesteplygtige vel ikke alle, skjønt der var Mulkt for Udeblivelse fra Mønstring og Øvelse, men alligevel har der ved saadanne Lejligheder været samlet »en skønne Hoben Folk«.

Af større Ildebrande under Major Schrøthers Funktionstid kan nævnes en i 1852, da der opstod Ild hos Snedkermester, Kaptajn CHR. HANSEN, den samme, der er nævnt i Jægerkorpsets Historie. Han boede i en Gaard paa Fisketorvets østre Side, og hele Bygningen nedbrændte, ved hvilken Lejlighed alle Stolene til Frue Kirke, der vare til Reparation hos Snedkeren, bleve et Rov for Luerne.

I 1859 stadfæstede Justitsministeriet et nyt Reglement for Brandkorpset i Odense; men før vi gaa over til at omtale dette, skulle vi berøre enkelte Ting, vedrørende Brandvæsenet, som vare blevne behandlede i Kommunalbestyrelsen. I 1856 fremkom Politimesteren og Brandmajoren med en Indstilling om Ordning af en Brandvagt i Hovedvagten, men Kommunalbestyrelsen vedtog, istedetfor at gaa med hertil, at forøge Vægternes Antal med 3, saa at der i det Distrikt, hvor Vagtsprøjten stod, altid kunde være Vægtere parat til dens Transport. I samme Aar blev det paa Brandmajorens Indstilling vedtaget, at Landsprøjten ikke skulde møde til Brand paa Landet, naar Ilden skjønnedes at være over 1 Mil borte. Næste Aar var det galt med denne Landsprøjte; den trængte til en Afløsning, og paa Magistratens Indstilling vedtoges det at købe en ny Sprøjte med til-

HAGEN & STEVERTSEN, ODENSE.

ODENSE RAADHUS

før 1880.

hørende Vogn og Slange. Borgerrepræsentationen henstillede ved denne Lejlighed, at Antallet af de Landsprøjten ledsagende Folk ikke blev større, end at disse ogsaa kunde faa Plads paa Vognen under Transporten.

Imidlertid havde Schrøther gjentagne Gange indstillet, at der ansattes en fast Brandmajor, idet han paa-pegede det Uheldige i den stadige Konstitution. Dette gav Stødet til, at Spørgsmaalet om Brandkorpsets Organisation blev taget op til Forhandling, og Resultatet blev det omtalte Reglement, der approberedes den 12te April 1859. Efter dette kom »Odense borgerlige værnepligtige Brandkorps» til at bestaa af følgende Styrke: 1 Chef (Brandmajor), 2 Divisionskaptajner, 14 Løjtnanter og 1225 Underbefalingsmænd og Menige. Den konstituerede Brandmajor SCHRØTHER blev ved samme Lejlighed fast ansat med en aarlig Gage af 300 Rdlr.

Efter Farver Schrøther blev Tømmermester R. PETERSEN udnævnt til Brandmajor, og han blev i 1863 af Kong Frederik den 7de tilstaaet Rang med Kaptajn af Københavns Brandkorps.

Fra hans Tid kan nævnes 2 større Ildebrande, nemlig 1 paa Nørregade, hvor Bager MØLLERS Hus lige foran Firmaet »POUL JØRGENSENS SØNNER«S Ejendom nedbrændte til Grunden, og 1 i 1863 paa Vestergade, hvor der gik Ild i en Snedkermester RASMUSSEN tilhørende Ejendom, der laa ved Siden af Byens dengang fineste Kafé, dér hvor nu Vinhandler LYTJEN boer. Ilden udbrød ved Midnat; Forhuset blev delvis staaende, medens Baghus med Værksted brændte. Kongen (Fr. den 7de)

opholdt sig netop dengang paa Odense Slot, og han indfandt sig personlig paa Brandstedet, ligesom ogsaa Mandskabet fra hans i Kanalen liggende Lystkutter kom tilstede og hjalp til ved Slukningen. Af Brandofficerer,

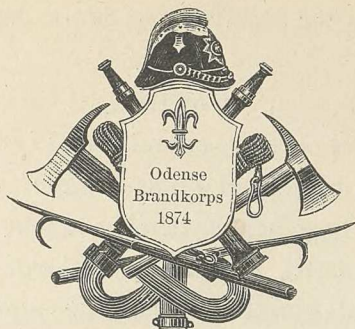
Brandmajor. Tømmermester R. PETERSEN.

der tjente sammen med og under Brandmajor Petersen, kan nævnes Murmester A. F. ANDERSEN, der var Kaptajn, og Tømmermester H. P. N. SKYTTE, der var Løjtnant ved Vandforsyningsafdelingen.

Brandmajor Petersen afgik som Brandkorpsets Chef i Slutningen af Aaret 1873. Hermed ere vi naaede til Odense Brandvæsens nye Æra, men herom i næste Afsnit.

VI.

Odense faste Brandkorps.

Den 21de Marts 1873 stadfæstedes »Lov om Brandvæsenet i Kjøbstæderne i Danmark«. I Henhold til denne Lovs § 1 nedsattes i Odense Byraads Møde den 18de April et Udvalg, bestaaende af D'Hrr. Kancelliraad TH. BORCH, Arkitekt WILH. HAUGSTED og Direktør F. KRAG, til i Forening med Politimester KOCH at udarbejde og derefter at fremkomme med et Udkast til en ny Vedtægt for Brandvæsenets Ordning. I Byraadets Møde den 10de Oktober s. A. fremsendte Udvalget et Forslag til en Brandvedtægt, hvorefter det tidligere borgerlige værnepligtige Brandkorps ophævedes, og der foresloges Oprettelsen af et fast, lønnet Brandkorps, bestaaende af:

- 1 Brandinspektør,
- 6 Befalingsmænd og
- 40 Menige,

samme Styrke, som Brandkorpset uforandret har beholdt i de 25 Aar.

Brandvedtægten, hvorefter det nuværende, faste Brandkorps blev oprettet, approberedes i Byraadets Møde den 27de Oktober og af *Fyens Stiftamt den 28de December 1873*. Dog hengik derefter nogen Tid, forinden Korpset blev startet, idet der først skulde udnævnes en Chef, dernæst de øvrige af Byraadet ansatte Overbefalingsmænd, og endelig antages Underbefalingsmænd og Mandskab, saaledes at det samlede Brandkorps stillede første Gang den *1ste Februar 1874*.

Det nyoprettede, faste Brandkorps havde følgende Styrke:

- 1 Brandinspektør,
- 1 Brandassistent,
- 2 Underassistenter,
- 4 Sprøjteførere,
- 40 Brandsvende,
- 2 Tambourer og
- 1 Brandbud.

Den 12te Januar 1874 ansattes af Byraadet Ritmester F. W. F. FREDERIKSEN som Brandinspektør og Chef for det nye Brandkorps, som det tillige blev hans Opgave at uddanne efter moderne Mønster, hvortil Kjøbenhavns Brandkorps tildels tjente som Forbillede. I denne Anledning aflagde Brandinspektør Frederiksen i 1874 flere Besøg hos Kjøbenhavns Brandvæsen og fik derved Lejlighed til at gjøre sig bekendt med Tjenesten og Organiseringen sammesteds.

Ved det herværende Brandkorps fik Brandinspektøren bevilget Anskaffelse af tidssvarende Brandmateriel, bl. A. en ny Redningsstige og de mindre, saakaldte Hagestier, der have stor Betydning for Brandvæsenets Tjeneste, hvor Trapperne under en Ildebrand ere impassable, og hvor den store Redningsstige ikke kan komme til Anvendelse.

Som Næstkommanderende i Brandkorpset ansattes under 24de Januar Fuldmægtig CARL NIELSEN og som Underassistenter Snedkermester C. KARSTEN og Murmester L. A. NIELSEN.

Den tidligere Chef for det værnepligtige Brandkorps, Brandmajor R. Petersen, vedblev at være Medlem af Brandkommissionen, indtil han den 1ste Januar 1885 nedlagde sit Mandat som Medlem af Byraadet.

Brandkommissionen bestod i 1874 af følgende Medlemmer:

Politimester G. KOCH,
Brandinspektør FREDERIKSEN,
Kancelliraad BORCH,
Arkitekt WILH. HAUGSTED,
Tømmermester R. PETERSEN.

1877, den 25de Juni, udnævnte Hs. Maj. Kongen Politimester KOCH til *Borgmester i Odense*, og den 28de Septbr. s. A. erholdt Auditor V. OLDENBURG allerhøjeste Udnævnelse til *Byfoged og Byskriver i Odense*.

I Aaret 1878, den 5te og 6te September, afholdtes her i Odense det *første almindelige Brandvæsens Møde* af Brandinspektører fra Landets Kjøbstæder.

I Mødet den 30te August havde Byraadet paa Indstilling fra Brandinspektøren meddelt Tilladelse til, at Byraadets Forsamlingssal benyttedes til Diskussionsmøde og Ridehuset i Provstegaarden til en Udstilling af Brandredskaber. Endvidere stillede Byraadet et Beløb af 300 Kr. til Brandinspektørens Raadighed til Afholdelse af Udgifterne ved Mødet og den dermed forbundne Udstilling.

I Aaret 1883 hjemsøgte Odense af en særlig *Ildebrandsperiode*, idet der i Tiden fra 22de August til September Maanedes Udgang indtraf 4 større Ildebrande, hvoraf den første havde det sørgelige Resultat, at 4 Mennesker omkom. I den af Brandinspektør Frederiksen til Odense Byraad indsendte aarlige Beretning er i Korthed vedrørende de nævnte 4 Ildebrande meddelt følgende:

»*Den 22de August* anmeldtes Ild i Savmøllen ved Kongensgade. Ilden, der maa være opstaaet i den vestlige Del af Bygningen, blev opdaget saa silde, at den ved min Ankomst, før der endnu var mødt nogen Sprøjte, alt havde udbredt sig til hele Tagværket, saa at Bestyreren og 3 Børn, der boede i den vestlige Ende af Bygningen, bleve kvalte, før Redning var mulig. — Da hele Savmøllen stod i Lue ved Brandvæsenets Ankomst, nedbrændte denne Bygning, hvorimod det med store Anstrængelser lykkedes at slukke Ilden i store Brændestabler, hvoraf største Delen samt Tømmerlageret reddedes. Var dette ikke lykkedes, havde Ilden sikkert udbredt sig til Hr. Grosserer Chr. Fabers Ejendom og til Hr. Møllebygger Hansens Tømmerplads. Der benyttedes 4 Sprøjter. Ildens Opkomst er ubekjendt.

Den 6te September om Formiddagen brændte Taget og den øverste Del af Albanibryggeri. Ildens Opkomst formenes at have været fra et paa Loftet værende Lokale, hvor Spirerne tages fra Malten, eller mulig fra Gnister fra Skorstenen, der vare komne ind gennem et aabent Tagvindue og havde tændt det tørre Tagværk. Der benyttedes 3 Sprøjter.

Den 23de September, Morgen Kl. 3, udbrød Ild i et Pakhus hos Hr. Konsul Muus i Frederiksgade. To Pakhuse og en Del af et Sidehus brændte. Denne Ildebrand er den største, som her har været i mange Aar. At der ikke brændte endnu mere af Ejendommen, maa for en Del tilskrives Brandvæsenets Iver og Hr. Brand-assistent C. Nielsens udmærkede Ledelse af Slukningen. — Jeg var bortrejst med Orlov til Sjælland. Der benyttedes 5 Sprøjter.

Den 29de September, Morgen Kl. 2, allarmedes Byen atter ved Ildebrand i Hr. L. Bierfreunds Dampvæveri Nr. 131 i Vindegade. Ved Brandvæsenets Ankomst stod Farveriet og hele den vestlige Del af Fabriken i Flamme. — Det lykkedes ved energiske Anstrængelser at afskjære Ilden fra den store nye Bygning paa Hjørnet af Vindegade og Odinsgade, der blev aldeles uberørt af Ilden. Om dennes Opkomst vides ikke noget; formodentlig er den begyndt i eller ved Tørrestuen. Der benyttedes 4 Sprøjter.«

Den 1ste Januar 1884 ansattes Murmester J. R. JØRGENSEN som Underassistent i Stedet for afgaaet Underassistent L. A. Nielsen.

De fornævnte store Ildebrande i 1883 gave særlig Anledning til, at der i Aaret 1884 skete en betydelig Forbedring af Brandallarmeringssystemet i Odense. Hidtil maatte Brandkorpsets Befalingsmænd og Mandskab hid-

kaldes ved, at de 2 ved Brandkorpset ansatte Tambourer slog Allarmtromme gennem Gaderne samtidig med, at Politi- og Natbetjentene allarmede med Signalpiberne og raabte Brand. Denne Allarmeringsmethode, der selvfølgelig brugte overordentlig lang Tid til at samle Brandkorpset, havde desuden den væsentlige Ulempe, at en stor Forsamling af Uvedkommende i Reglen var stimlet sammen om Brandstedet, forinden Brandvæsenet kunde komme i Virksomhed, og saavel Ordenens Overholdelse som Brandvæsenets Tjeneste besværliggjordes selvfølgelig herved i høj Grad. Det var derfor et væsentligt Fremskridt, at det *elektriske Allarmeringssystem* indførtes. Dette bestaar i, at der fra et elektrisk Allarmeringsapparat paa Politistationen, der indtil videre tillige fungerer som Brandstation, føres elektriske Ledninger ud til Allarmklokker, der ere anbragte hos Brandkorpsets Befalingsmænd og Mandskab. Herom nærmere under Allarmering og Udrykning efter Planen af 1897. Anlægget af dette Allarmeringssystem kostede 5000 Kr.

Foruden forannævnte Forbedring ved Allarmeringssystemet blev Brandvæsenets Materiel i 1884 forøget med en ny Sprøjte med Sugeværk. Sprøjten, der blev anskaffet fra Aug. König i Köln, kostede ca. 1800 Kr. og var indrettet efter bedste tidssvarende Model.

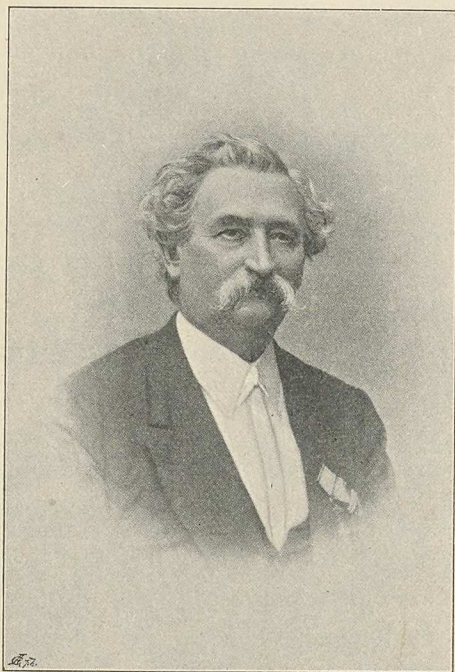
Den 29de April 1886 afgik Brandinspektør, Ritmester FREDERIKSEN ved Døden uden forudgaaende Sygdom i en Alder af 66 Aar. Den Afdøde, der var særdeles agtet og afholdt af Alle, med hvem han paa forskellige Maader var kommen i Berøring, var født den 15de

Februar 1820 i Kjøbenhavn, hvor han som Søn af en højtstaaende Officer allerede fra Barndommen blev opdraget i den militære Aand. 21 Aar gammel udgik han fra det kgl. Landkadetakademi som Løjtnant i Infanteriet, men kom allerede Aaret efter til Rytteriet og gennemgik Skolen ved »Prins Ferdinands lette Dragoner« i Aarhus, det senere 3die Dragonregiment.

Som Løjtnant ved Dragonerne deltog Frederiksen under Felttoget 1848—50 i Slaget ved Bov den 9de April og senere ved Slesvig og Isted. Som en lille Episode under Felttoget 1849 skal særlig nævnes, at da Ritmester Borcks Eskadron efter en lang Marsch Dag og Nat naaede til og omringede Landsbyen Nørre-Snede for at overrumple de der indkvarterede kurhessiske Husarer, deltog Løjtnant Frederiksen virksomt heri og tog personlig den kommanderende Officer til Fange. Vedkommende fjendtlige Officer maatte ved denne Lejlighed overgive sin Sabel i den unge Løjtnants Hænder. Som Anerkjendelse af hans Del i det heldige Udfald tillodes det Løjtnant Frederiksen at beholde denne Sabel, der endnu er i Familiens Besiddelse. Han havde ogsaa den Ære at føre Fangerne, nogle og treds Mand, til den tapre General Ryes Hovedkvarter og der at aflevere disse.

Ved Krigens Udbrud igjen 1863—64 var Frederiksen som Ritmester forsat til Itzehoe som Eskadronschef ved det der garnisonerende 6te Dragonregiment. Da Exekutionstropperne i Januar 1864 drog ind i Holsten, havde Ritmester Frederiksen med sin Eskadron

nogle af de yderste Forposter i Nærheden af den lauenburgske Grænse og deltog senere med Hæder i flere Træfninger under Tilbagetoget fra Dannevirke, blandt andre i Kampen ved Vejle den 9de Marts, hvor han

Brandinspektør, Ritmester F. W. F. FREDERIKSEN.

med sin Eskadron under en heftig Beskydning maatte dække et af de der opkjørte danske Batterier.

Ritmester Frederiksen vendte hjem fra Krigen, dekoreret med Ridderkorset. Da Avancementsforholdene efter Krigen og særlig efter den Reduktion af Rytteriet, som

Tabet af Hertugdømmerne medførte, stillede sig daarligt, besluttede Ritmester Frederiksen, der efter Krigen var forflyttet til 2det Dragonregiment i Odense, da Lejlighed dertil gaves, at søge sig en civil Embedsstilling og tog i den Anledning sin Afsked fra Tjenesten i Aaret 1873, hvorefter han overtog Stillingen som Chef for Odense Brandkorps, hvilken Stilling han indtil sin Død omfattede med stor Interesse, hvilket viste sig i den Iver og Energi, hvormed han, trods sin Alder, uden at sky de Anstrængelser, der ofte ere forbundne med Brandvæsenets Tjeneste, altid mødte og med Dygtighed ledede saavel den praktiske som den administrative Del af Tjenesten. — I de sidste 5 Aar før sin Død beklædte Ritmester Frederiksen en af de højeste Stillinger i Frimurerordenen, hvor hans Minde altid vil bevares.

Paa Indstilling af Brandkommissionen til Byraadet blev Brandassistent C. NIELSEN fra 1ste Maj 1886 indtil videre konstitueret som Brandinspektør. Brandassistent Nielsen forestod herefter Ledelsen af Brandkorpset indtil 1ste Marts 1887.

Den 1ode August fremsendte Borgmester G. Koch et Forslag til Byraadet om Oprettelsen af et Embede som Bygnings- og Brandinspektør i Odense. Efterat nævnte Forslag var vedtaget og Embedet opslaaet ledigt, førtes i længere Tid temmelig livlige Forhandlinger i Byraadet om Besættelsen af Pladsen, og endelig den 4de Februar 1887 valgtes Arkitekt C. CHRISTENSEN af

Aarhus til *Bygnings- og Brandinspektør*, hvilket Valg under 15de Februar erholdt Justitsministeriets Stadfæstelse, og den 1ste Marts 1887 overtog Brandinspektør Christensen Ledelsen af Brandkorpset.

Den 25de Maj 1888 udnævntes Odense Politimester, Byfoged V. Oldenburg, til sit nuværende Embede som Birkedommer i Københavns Amts nordre Birk. I ca. 11 Aar havde Byfoged Oldenburg forestaaet Embedet her i Odense og ved sin ualmindelig elskværdige, men tillige altid pligtopfyldende Optræden ved enhver Lejlighed saavel i sin Egenskab som Dommer som ved de mange forskellige Hverv, der her var ham overdraget, havde Oldenburg vundet ikke alene Borgernes, men ogsaa alle sine Undergivnes varmeste Hengivenhed og Sympathi, og det var med Beklagelse, at Odense By maatte give Afkald paa denne i alle Maader saa dygtige og afholdte Embedsmand.

VALDEMAR OLDENBURG er født den 1ste December 1834. Efter sin juridiske Examen var han fra 1863 til 1871 ansat som Auditor ved forskellige Afdelinger, blandt andre ved Ingeniørkorpset, Artilleriet og ved Søetatens kombinerede Ret; blev den 29de Marts 1871 konstitueret Vice-Politidirektør i København og udnævntes den 28de September 1877 til Byfoged og By-skriver i Odense.

I sin Egenskab som Brandkommissionens Formand arbejdede Oldenburg for og fik i 1884 gennemført den vigtigste Reform, Odense Brandvæsen har gennemgaaet i de 25 Aar, nemlig Anlægget af det paa et tidligere Sted

nærmere omtalte elektriske Allarmeringssystem. Endvidere udvirkede Oldenburg, at der til Brandvæsenet blev anskaffet en ny og tidssvarende Sprøjte samt foretaget forskellige Forbedringer ved Materiellet.

Birkedommer V. OLDENBURG (Billede fra 1888).

I sin Embedstid som Politimester oplevede Oldenburg den store Ildebrandsperiode 1883 og fik derved Øje for, at Brandvæsenet trængte til forskellige For-

bedringer, der, som ovenfor nævnt, derefter bleve gennemførte.

Foruden sine forskellige Embedsforretninger var Oldenburg tillige overdraget en hel Del andre Tillidshverv; bl. A. var han i flere Aar Medlem af Direktionen for Kreditforeningen af Grundejere i Fyens Stift.

Oldenburg er benaadet med følgende danske og fremmede Ordener: Kommandør af Dannebrog og Dannebrogsmænd samt med Erindringsmedaillen for Deltagelse i Krigen 1864; Kommandør af den russiske »St. Anna Orden« og »Stanislaus Ordenen«, Ridder af »Nordstjernen« og af den »Røde Ørn«.

I 1888 under den nordiske Industriudstilling i Kjøbenhavn afholdtes i Tiden fra den 1ste til den 5te September det *3die almindelige Brandvæsens Møde*. I Anledning heraf blev der af Byraadet i Mødet den 24de August paa Brandkommissionens Indstilling tilstaaet Rejsegodtgjørelse til Brandinspektøren og 7 Mand af Brandkorpset, der derefter afrejste til Kjøbenhavn for at overvære Mødet og den dermed forbundne Udstilling af Brandredskaber samt de Øvelser, der samtidig afholdtes paa Brandvæsenets Omraade. Blandt andre Gjenstande blev der prøvet 2 udstillede Dampsprøjter, en svensk og en amerikansk. 10 Minuter efter at Signalet til Opfyring var givet, kunde begge Dampsprøjterne træde i Virksomhed. Den svenske Dampsprøjte blev købt til Aalborg Brandvæsen, hvorved Aalborg blev den første By udenfor Kjøbenhavn, der blev forsynet med

Dampsprøjte. Endvidere var udstillet nogle udmærkede Redningsstiger, der ligeledes blev prøvede.

Den 4de September, Morgen Kl. 4, samledes paa Kongens Nytorv alle Deltagerne i Mødet. Chefen for Københavns Brandvæsen, Oberst Meyer, lod allarmere med det kgl. Theater som Objekt. 10 Minutter efter Allarmeringen mødte 3 Dampsprøjter fra Stationerne paa Fælledvejen, i Udstillingen og Gothersgade, endvidere 2 Redningsstiger og 6 mindre Stationssprøjter. Ilden forudsattes udbrudt paa Scenen. I Løbet af 2 Minutter var den mekaniske Redningsstige rejst ved Theatrets Mellembygning, Brandmændene tog Stilling paa Taget, hvortil samtidig Slangerne fra de 2 Dampsprøjter blev ophejsede. For at styrke Jerntæppet, der strax ved Allarmeringen blev rullet ned, var der inde i Theatret anbragt 2 Slinger paa hver Side af Balkon-etagen. Endvidere var der i Maskinkjælderens anbragt 2 Slinger. Samtlige Sprøjter og Delinger af Brandkorpset havde indtaget deres bestemte Stillinger 12 Minutter efter Allarmeringen.

Samme Dags Formiddag Kl. 7 afrejste Brandinspektørerne til Hellerup for at overvære en Ildprøve over en Staldbygning, opført efter Arkitekt K. Borrings Patent med Jernbuer og Hvælvinger under Tagværket.

Resultatet af Prøven var tilfredsstillende. Straataget nedbrændte fuldstændigt, uden at Opholdet i Bygningen under Branden i mindste Maade generedes.

Den sidste Dag afholdtes i Industribygningen et længere Møde, paa hvilket Organisationens i de forskjel-

lige Brandkorps i Danmark nærmere blev drøftet. Endvidere vedtoges bl. A. følgende Resolutioner:

- 1) En Henvendelse til Regjeringen angaaende Brand-assuranceselskabernes Deltagelse i Udgifterne ved Brandvæsenet i Danmark.
- 2) Det vedtoges at henstille til samtlige Brandkommissioner i Danmark, at der ved fremtidige Anskaffelser af nyt Materiel indføres det i Justitsministeriets Cirkulære af 11te Februar 1887 foreslaaede Normalsnit for samtlige Brandkorps i Danmark, samt at der ved fremtidig Uniformering af Brandkorpse i Købstæderne anlægges den ved Københavns Brandkorps normerede Uniform.
- 3) Til Slutning vedtoges det i Henhold til Lovene at afholde Brandvæsenets næste Møde 1892 i Aalborg.

Den 4de Oktober 1888 afgik Underassistent, Snedker C. KARSTEN ved Døden.

Den 2den Novbr. s. A. ansatte Byraadet paa Brandkommissionens Indstilling Arkitekt F. E. ANDERSEN som Brandassistent.

I Aaret 1884 havde Spørgsmaalet om en Revision af Brandvedtægten været fremme, nærmest med Hensyn til en Forøgelse af Brandkorpsets Mandskab; men efter at det elektriske Allarmeringssystem var traadt i Kraft og samtidig en betydelig Udvidelse af Vandværket med en Forøgelse af Brandopstanderne havde fundet Sted, viste det sig imidlertid ved de i Løbet af Aaret forekomne Ildebrande, at der ved den hurtigere Allarmering, i Forbindelse med en hurtig og let Adgang til Vandet,

fremkom saa gode Resultater, at Forslaget, saavel om Vedtægts Revision som om Mandskabets Forøgelse, blev taget tilbage.

Siden 1873 var imidlertid Brandvæsenets Materiel blevet betydelig forøget og forbedret med gode, tids-svarende Sluknings- og Redningsredskaber.

I Betragtning af forskellige i Tidens Løb fremkomne Afvigelser fra den bestaaende Brandvedtægt, samt med Hensyn til Ønsket om nogle Lønningsforandringer og et nyt Uniformsreglement m. m., fremsendte Brandkommissionen i Slutningen af Aaret 1888 til Byraadet et af Brandinspektør Christensen udarbejdet Udkast til en revideret Brandvedtægt. Efterat nogle mindre væsentlige Ændringer vare foretagne under Behandlingen af Vedtægten, vedtoges denne i Odense Byraad den 5te April og stadfæstedes af *Fyens Stiftamt den 27de April 1889*.

I Juli Maaned 1889 foretog Brandinspektør Christensen en Rejse til Berlin, Hamburg, Köln og forskellige andre Byer i Tyskland for at gjøre sig bekendt med forskellige Ting paa Brandvæsenets Omraade. Samtidig besøgte Brandinspektøren Verdensudstillingen i Paris, hvor han gjorde sig bekendt med Brandvæsenets særlige Udstilling sammesteds.

Ved de Iagttagelser, som Brandinspektøren paa forannævnte Rejse havde gjort, var hans Opmærksomhed særlig bleven henledt paa Ordningen af Redningsvæsenet ved de forskellige Brandkorps i Udlandet. Saaledes var der ved Brandvæsenet, selv i flere af de mindre Byer, indøvet en særlig Deling, hvis Opgave ved enhver

Ildebrand var at redde de Menneskeliv, som eventuelt kunde være i Fare. En saadan Redningsafdeling var derfor forsynet med de mest hensigtssvarende Redskaber i nævnte Øjemed, f. Eks. Redningsstiger, Bælter og andre Redningsapparater.

I Betragtning af det betydningsfulde Ansvar, der ved enhver Ildebrand paahviler Brandvæsenet med Hensyn til at forebygge Tab af Menneskeliv, og da Odense Brandvæsens Materiel paa nævnte Omraade ikke var saa tilfredsstillende, som det kunde ønskes, fremkom Brandinspektøren samme Efteraar med Forslag om Anskaffelsen af forskjelligt nyt Materiel paa Redningsvæsenets Omraade. Uagtet dette Forslag, særlig af Hensyn til de dermed forbundne Udgifter, strax mødte nogen Modstand, vedtog dog Byraadet ved Behandlingen af Budgettet for 1890 at bevillige de dertil fornødne Midler.

I Foraaret 1890 blev derefter anskaffet en ny mekanisk Redningsstige, der blev udført af Firmaet Hassel & Teudt i Kjøbenhavn efter samme Model, som er indført ved Brandvæsenet i Kjøbenhavn. Endvidere blev anskaffet en Rekvisitvogn med 3 Hagestiger, en Redningssæk, Nedfiringsapparat m. m.

Den 8de Maj afholdt Brandvæsenet en samlet Øvelse i Drengborgerskolens Gaard i Overværelse af Byraadet og Brandkommissionen m. Fl. Herom meddeler »Fyens Stiftstidende« Følgende:

»Øvelsen, der afholdtes for at prøve samtlige nye Redningsrekvisiter, udviste særdeles tilfredsstillende Resultat.

Den nye Redningsstige viste sig at være baade sikker og let bevægelig. Den rejses i Løbet af $\frac{1}{2}$ Minut til en Højde af 56 Fod og kan i oprejst fritstaaende Stilling med Sikkerhed bære 3 Mand paa Toppunktet. Den kan hurtig forandre Plads og indstilles i forskellige Elevationer. Samtidig foretoges en Prøve med Stigen til Hjælp ved Slukningsarbejdet, hvortil den viste sig særdeles praktisk, idet Straalemesteren sættes istand til herfra at vælge det Sted, hvorfra han med største Virkning kan angribe Ilden.

Derefter foretoges et Forsøg med Redningssækken, der udviste, at man i Løbet af faa Minutter kunde fastgøre den og redde en halv Snes Personer derigjennem fra øverste Etage. Der er ikke den mindste Fare forbunden med denne Redningsmaade, der endvidere har den Fordel ikke at virke afskrækkende for de Paa-gjældende, hvad der har stor Betydning med Hensyn til Hurtigheden.«

Skorstensfejervæsenet i Odense.

Indtil 1890 var der i Odense By kun ansat 1 Skorstensfejermester, der ifølge Instruxen havde Ansvaret for, at alle Skorstene rensedes, saa ofte det af Brandkommissionen fandtes nødvendigt. Betalingen herfor var 15 Øre pr. Etage.

I Betragtning af at Byen imidlertid var bleven saa stor, at der af Hensyn hertil burde ansættes 2 Skorstensfejermestre, fremsendte Brandkommissionen under 12te Juni 1891 et Forslag til Byraadet med et nyt »*Regulativ for Skorstensfejervæsenet i Odense*«, hvorefter Byen deles i to Distrikter. I Mødet den 28de August 1891 vedtog

Byraadet det foreslaaede Regulativ. De væsentligste Forandringer fra det ældre Regulativ af 4de Marts 1874 vare følgende Bestemmelser, der berører Odense Brandkorps, nemlig:

§ 1. Odense By med tilhørende Forstæder deles i 2 Distrikter, det østlige og det vestlige Distrikt, efter en Linie, dragen fra Ruggaardslandevej midt igjennem Kongensgade, Vestergade, Flakhaven, Albanitorv og Albanigade til Hjallesevej. Det overlades Brandkommissionen til enhver Tid at omregulere Distrikterne, naar dette maatte vise sig nødvendigt, forat disse vedblivende kunne have nogenlunde ens Størrelse. I hvert af Distrikterne ansættes en Skorstensfejer.

§ 6. Skorstensfejeren er pligtig til at forrette Tjeneste som Reserveassistent i »Odense Brandkorps«, ogsaa uden for sit Distrikt, og i sin Egenskab heraf at iagttage Følgende:

- a) Naar han faar Anmeldelse om Skorstensild i eller udenfor sit Distrikt, skal han uopholdelig møde med sine Folk og træffe fornøden Foranstaltning til Ildens Slukning.
- b) Ved enhver anmeldt Ildebrand, uden Hensyn til i hvilket Distrikt denne er, skal han ufortøvet indfinde sig og stille sig til Disposition for Brandinspektøren eller dennes Stedfortræder.
- c) Paa Forlangende af Brandinspektøren ere Skorstensfejerne, hver i sit Distrikt, forpligtede til at assistere ved Eftersyn af Ildsteder og Røgledninger.
- d) I Tilfælde af Bortrejse, hvor Skorstensfejeren er borte om Natten, maa han melde saadant til Brandinspektøren og meddele denne, hvem der overtager hans Forretninger. Hvis Rejsen udstrækker sig over 8 Dage, skal han hertil have Brandkommissionens Tilladelse.

I Byraadets Møde den 25de September 1891 vedtoges det derefter paa Brandkommissionens Indstilling at ansætte den tidligere Skorstensfejer her i Byen, A. STEEN, i det vestlige og Skorstensfejer V. NIELSEN fra Kjerteminde i det østlige Distrikt fra 1ste Januar 1892 at regne.

I Dagene den 10de og 11te Juli 1892 afholdtes i Aalborg *det 4de almindelige Brandvæsens Møde*. I den Anledning vedtog Byraadet i Mødet den 17de Juni paa Brandkommissionens Indstilling at bevilge 150 Kr. i Rejsegodtgjørelse til Brandinspektøren og 2 af Korpsets faste Befalingsmænd for at deltage i Mødet. Den 9de Juli afrejste Brandinspektøren i Følge med Brandassistent, Arkitekt Andersen og Sprøjtefører Johansen til Aalborg. I Mødet blev hovedsagelig forhandlet om Dagsordenens vigtigste Punkt: Oprettelsen af faste Brandkorps i Købstæderne og Ophævelsen af de gamle værnepligtige Brandkorps.

Efter at Mødet officielt var afsluttet, rejste Brandinspektør Christensen og Assistent Andersen over Frederikshavn til Sverrig for ved en Tur igjennem det sydlige Sverrig at bese Brandvæsenet der og i København.

I 1892 blev der til Odense Brandvæsen anskaffet en ny Sprøjte, indrettet til Hesteforspænding og konstrueret som Suge- og Trykpumpe. Sprøjten, der blev leveret af Fabrikant Tidsstrøm i København, kostede 1800 Kr. og var i alle Maader konstrueret efter de bedste og nyeste Modeller paa dette Omraade.

Samme Aar indtraf paa Frederiksberg den ulykkelige

Brand, hvor flere Mennesker indebrændte, og da der ogsaa i Sverrig var indtruffet en lignende Ulykke, tog Brandinspektøren Anledning til i 1892 at indhente Meddelelse om Brandvæsenets Udgifter i de forskellige større og mindre Byer, og afslutter derfor sin Indberetning med følgende Bemærkning:

Da der i det sidste Aar er indtruffet nogle ulykkelige Ildebrande her i Danmark og Sverrig, hvorved flere Mennesker tilsatte Livet, og uagtet saadanne Ulykker ved uheldige Omstændigheder kunne indtræffe, selv hvor der er det bedste, i alle Maader vel organiserede Brandvæsen, har det Spørgsmaal dog været fremme, om økonomiske Hensyn overfor Brandvæsenet har været indirekte Aarsag til de nævnte Ulykker. Det vil derfor ikke være uden Interesse at betragte Forholdene i nævnte Retning imellem de større og mindre Byer, hvorfor nedenstaaende Oversigt fremsættes til Sammenligning af Brandvæsenets Udgifter i Forhold til Indbyggerantallet i forskellige større og mindre Byer ved Udgangen af Aaret 1892:

	Indbyggerantal i 1892.	Brandvæsenets samlede Udgift i 1892.	Udgift pr. Indbygger.
		Kr.	Ør.
Berlin	1,657,000	1,257,000	75,8
Hamborg	600,000	680,100	113
Kjøbenhavn	325,000	266,000	81,8
Gøteborg	110,000	90,800	82,5
Frederiksberg	52,000	44,000	84,6
Flensborg	36,500	8,500	23,3
Aarhus	34,500	7,000	20,3
Odense	32,000	8,700*	23,1
Aalborg	21,000	6,800	32,4
Horsens	17,500	4,500	25,7
Helsingør	12,000	5,000	41,6
Svendborg	9,000	2,800	32

* Af Odense Brandvæsenes Udgift 8700 Kr. ere 1800 Kr. en extraordinær Udgift til den nye Sprøjte i 1892, medens Brandvæsenets ordinære Udgift er a. 7400 Kr.

Den 16de Marts 1893 erholdt Ingeniør, Cand. polyt. W. FRIIS, ifølge derom indgiven Ansøgning til Brandkommissionen, Tilladelse til indtil videre at gjøre Tjeneste som frivillig Reserveassistent ved Brandkorpset.

Den 9de Januar 1895 afgik Skorstensfejer og Reserveassistent A. STEEN ved Døden, og i hans Sted ansatte Byraadet i Mødet den 15de Marts 1895 paa Brandkommissionens Indstilling Skorstensfejer E. WICHMANN i Korsør som Skorstensfejermester og Reserveassistent i Brandkorpset fra 1ste April 1895.

Den 7de til 9de Juli 1895 afholdtes det *5te Brandvæsens Møde i Svendborg*. I Anledning heraf meddelte Byraadet i Mødet den 7de Juni, ifølge Indstilling fra Brandkommissionen, Tilladelse til, at en Afdeling af Odense Brandkorps, nemlig Brandinspektøren, Assistenterne Andersen og Jørgensen, Reserveassistenterne Friis, Nielsen og Wichmann, Sprøjtefører Petersen og Vandmester Mikkelsen samt 8 Mand af Redningsafdelingen, deltog i Mødet.

I Juli Maaned 1897 foretog endvidere Brandinspektør Christensen en Rejse til Stockholm under den nordiske Industriudstilling sammesteds, hvor han af Chefen for Stockholms Brandkorps, Kommandør-Kaptajn Hollsten, blev særdeles gjæstfrit modtaget og i 8 Dage havde Lejlighed til at blive særlig bekendt med Stockholms fortrinlige Brandvæsen.

Den 1ste Juli 1897 blev Borgmester G. Koch efter indgivet Ansøgning allernaadigst entlediget fra Embedet som Borgmester og Auktionsdirektør i Odense.

JOHAN GEORGE KRISTOFFER FREDERIK KOCH er født den 11te Juni 1827 paa Hovedgaarden »Østergaard« i Aarhus Amt, blev Student fra Aarhus Skole i Aaret 1845, tog fuldstændig juridisk Eksamen ved Københavns Universitet 1851 og blev straks efter ansat som Amtssekretær paa Flensborg Amt, tog i Foraaret 1852 slesvigsk-juridisk Eksamen og blev derefter den 29de April s. A. udnævnt til Fuldmægtig i 2det Departement under Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig.

Under 9de Februar 1853 blev han udnævnt til Politimester og Raadmand i Byen Slesvig og efter Ansøgning under 10de Maj 1856 derfra forflyttet til Flensborg som Herredsfoged i Vies og Uggel Herreder i Flensborg Amt, og 3 Aar efter, den 6te Juni 1859, udnævnt til Medlem af Appellationsretten for Hertugdømmet Slesvig.

Efter Krigen 1864 blev Appellationsretsraad Koch entlediget fra dette Embede den 28de Oktober 1864 og levede nu som Privatmand, indtil han den 8de Januar 1866 blev konstitueret som Politimester og kgl. Raadmand i Odense, til hvilket Embede han blev beskikket den 5te Maj s. A. I 11 Aar beklædte derefter Politimester Koch dette Embede, indtil han den 25de Juni 1877 udnævntes til Borgmester og Auktionsdirektør i Odense.

Den betydelige Virksomhed, som den Afgaaede har

udfoldet under sin 31 Aar lange Embedstid i Odense Kommune, først som Politimester og derefter i 20 Aar som Borgmester, har den væsentligste Del i de mange

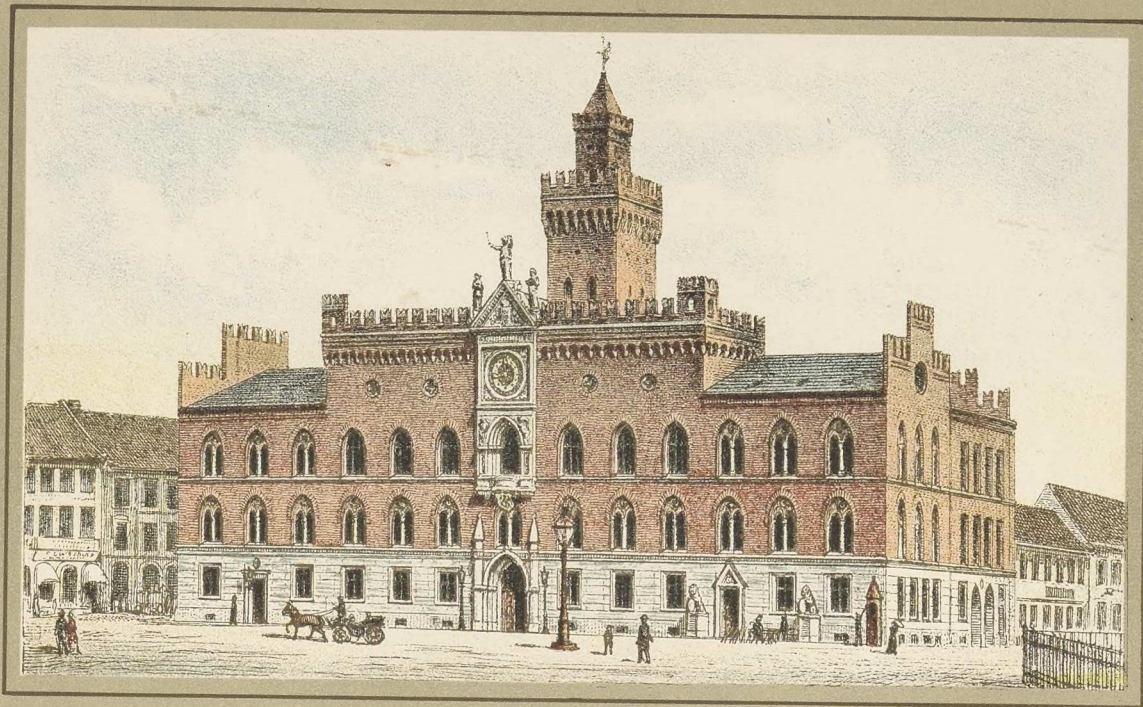
Konferensraad G. Koch.

store Fremskridt, som have fundet Sted i Odense Kommune i de forløbne Aar. Borgmesterens rige Evner, Dygtighed og Ihærdighed have sat saa mange dybe Spor

i Kommunens Udvikling, at det vilde blive for vidtløftigt her blot i Korthed at berøre dem alle.

Byen er i nævnte Tidsrum bleven over dobbelt saa stor. Som allerede nævnt andetsteds, var Politiets Ordning her i Odense 1866 højst mangelfuld. En Omordning heraf, hvorved bl. A. den bekjendte Natvægterinstitution forsvandt, havde allerede været under Overvejelse i Kommunalbestyrelsen; men det blev den nye Politimester, der kom til at føre den nye Ordning ud i Livet, da Politikorpset blev organiseret efter omtrent det samme System, som findes endnu. Det skyldes ligeledes Politimester Koch som Formand i Brandkommissionen, at der fremkom Forslag om Oprettelsen af det faste Brandkorps. Dette, der var det første i Landet udenfor Kjøbenhavn, blev, som nærmere omtalt andetsteds, allerede indrettet saa tidssvarende, at det med Hensyn til Styrke har bestaaet uforandret i de 25 Aar.

Blandt de betydeligste Arbejder og Reformer, der ere udførte i de Aar, Borgmester Koch har forestaaet Kommunens Ledelse, maa særlig nævnes Uddybningen af Odense Kanal og Sejlløb, Udvidelsen af Vandværket, Ordningen af Fattig- og Skolevæsenet, Opførelsen af flere større kommunale Bygninger, bl. A. flere Skolebygninger, Kaserne, Museet og Raadhuset, hvilket Borgmesteren senere paa egen Bekostning lod kunstnerisk udsmykke indvendig. Som et vigtigt Led i Byens Udvikling paa Handelens Omraade maa nævnes Anlægget af »De sydfyenske Jernbaner«, i hvis Direktion Koch siden disses Aabning har været Formand, og han deltog

HAGEN & KJØRSTEN, ODENSE.

ODENSE RAADHUS
Opført 1881.

som saadan ogsaa i Dannelsen af det sydfyenske Dampskibsselskab, der yderligere forøgede Trafiken til og fra Odense.

Ved sit 25-Aars Jubilæum 1891 modtog Borgmester Koch utallige Beviser paa den Højagtelse og Hengivenhed, han i de forløbne Aar havde vundet blandt Odense Borgere. Jubilaren modtog i Dagens Anledning en Mængde Lykønskninger, bl. A. af Byraadet in pleno og forskellige Deputationer for Handelsforeningen, Industriforeningen, Sagførerne, Vaabenbrødrene og Oldermandskabet for Odense kongl. privilegerede Skyttelav m. Fl.

Odense Byes kommunale Embedsmænd overbragte deres Lykønskning og en smukt kaligraferet Adresse i pragtfuld Udstyrelse. Adressen, der indeholdt Tegninger af forskellige af Byens offentlige Bygninger, havde følgende Ordlyd:

Højvelbaarne

Hr. Etatsraad, Borgmester

Johan George Christoffer Frederik Koch,

Kommandør af Dannebrog, Dannebrogsmænd
og dekoreret med Fortjenstmedaillen i Guld.

Paa denne Dag, da det er fem og tyve Aar, siden Deres Højvelbaarenhed knyttedes til Odense Kommune i en betydningsfuld Virksomhed, tillade ogsaa vi Byens kommunale Embedsmænd os at rette en Tak til Dem, for hvad De i den forløbne Tid har været og virket for Byen, for den varme Interesse, med hvilken De har omfattet dens Vel, og for det Klarsyn og den Energi, hvormed De har arbejdet paa saa heldig at fremme dette.

Vi søge vor dybere Berettigelse for denne Hen-

vendelse deri, at vi Alle med fuld Forstaaelse have havt saa rig Lejlighed til, som nært beskæftigede med Kommunens Udvikling i dens forskellige Institutioner, overalt at erkjende Udslagene af Deres ledende Aand, og vi bede Deres Højvelbaarenhed modtage vor ærbødige Udtalelse — ikke som fremkommen for at være noget særligt betydningsfuldt Led i den Hæder, der idag vises Dem, men — som fremkaldt af en personlig Trang til at udtrykke den Højagtelse og Hengivenhed, som Deres fremragende Dygtighed og Humanitet i Ledelsen af vor Byes Anliggender nødvendigvis har maattet bringe os til at føle.

Vi knytte hertil vore bedste og inderligste Ønsker for Dem, Deres Kjære og Deres Hjem.

Med udmærket Højagtelse

Ærbødigst

Henrich Blicher, Stadsingeniør.	C. Christensen, Bygnings- og Brandinspektør.	J. Hansen, Kanalfoged.
F. Haugsted, Markforvalter.	Th. Hertel, Overlærer.	Høyby, J. F. Johansen, Fattiginspektør.
F. Lassen, Revisor.	P. K. Møller, Sygehuslæge.	Chr. Nielsen, Kommunebogholder.
P. Rasmussen, Politiassistent.	J. M. Torup, Skoleinspektør.	O. Windinge, Kommunelæge.

I Anledning af Borgmester Kochs 25 Aars Jubilæum blev der af en Kreds af Borgere opstillet en Portrætbuste af Borgmesteren i Byraadssalen. Busten, der er udført i Marmor, er modelleret af vort Bysbarn, Billedhugger Axel Hansen.

Efter at Borgmester Koch den 11te Juni 1897 havde fyldt sit 70de Aar, søgte han, som foran nævnt, sin

Afsked, hvilken blev ham meddelt den 1ste Juli 1897 samtidig med Udnævnelsen til Konferensraad.

Konferensraad Koch, der den 9de Juli 1876 blev benaadet med Dannebrogsmændenes Hæderstegn, den 2den Juli 1885 med Fortjenstmedaillen i Guld og den 26de Maj 1892 med Kommandørkorset af 1ste Grad, har i en Aarrække været og er endnu Medlem af Landstthinget.

Under 30te Juli 1897 udnævnte Hs. Maj. Kongen Borgmester i Aalborg, J. F. SIMONY, R. af Dbg., til Borgmester og Auktionsdirektør i Odense. Borgmester Simony tiltraadte Embedet den 27de August.

I den mellemliggende Tid var Borgmesterfuldmægtig S. J. WARBERG konstitueret i Embedet som Borgmester, medens Byraadets Aldersformand, Arkitekt WILH. HAUGSTED, i samme Tid fungerede som Byraadets Formand.

Borgmester SIMONY.

Det 6te almindelige Brandvæsens Møde afholdtes 1898 i Dagene fra den 24de—27de Juni i Hillerød, Helsingør og København. Fra Odense deltog i Mødet Brandkommissionens Formand, Politimester Budtz, Tømmermester P. Poulsen, Brandinspektør Christensen samt Brandassistenterne Andersen, Jørgensen og Nielsen.

Fredagen den 24de og Løverdagen den 25de besaaes Slottene Kronborg og Frederiksborg med de der trufne Sikkerhedsforanstaltninger mod Brandfare. Mandag den 27de samledes Deltagerne efter Indbydelse fra Oberst Meyer paa Københavns Hovedbrandstation for at bese Københavns Brandvæsen. Obersten og Kapt. Benzou foreviste Stationen, hvorefter der foretoges en Udrykning, og sluttelig samledes Deltagerne i den store Gymnastiksal til et lille Glas, hvor Obersten tog en hjertelig Afsked med Deltagerne, og Formanden bragte Chefen og hele Korpsen en Tak for den Imødekommen, der altid vises Inspektørerne fra Provinsen, naar de gjæste København.

Hermed sluttedes det 6te alm. Brandvæsens Møde.

Den 7de Novbr. 1898 afgik Fyens Stiftamtmand, Kammerherre Heltzen, ved Døden.

EUGENIUS SOPHUS ERNST HELTZEN var født den 2den Decbr. 1818 i København og kunde saaledes iaar have fyldt 80 Aar. Heltzens Slægt stammer fra Norge, idet hans Fader, Oberstløjtnant i Artilleriet, Kmh. Christian Ludvig Gustav Heltzen, var født i Kongsberg

af Forældre Borghauptmand, Konferensraad Ernst H., gift med en Frøken Haxthausen; Heltzens Oldefader, Konferensraad Poul H., Kommitteret i Rentekammeret under Kong Christian den 6te, fik Navnet Heltzen tildelt ved kgl. Resolution af c. 1738, medens den øvrige norske Slægt bibeholdt andre Navne.

Paa mødrene Side nedstammer den afdøde Stiftamtmand fra den første Konge af den oldenborgske Stamme, idet hans Moder var en født Komtesse Knuth, Elisabeth Marie, af den Conradsborgske Linie, der nedstammer fra den gamle Kongeslægt gennem Wilhelmine Augusta, Prinsesse af Holsten-Pløn, gift med Grev Reventlow. Heltzens Moder havde som Enke efter et tidligere Ægteskab ved Patent af Kong Frederik VI den 23de Marts 1812 faaet Stadfæstelse paa grevelig Navn og Rang.

Heltzen blev i 1835 Student med en meget fin Karakter, og allerede i Foråret 1840 tog han juridisk Embedsexamen med laudabilis, og blev samme Aar udnævnt til Hofjunker. Skjønt endnu ganske ung blev H. i de følgende Aar gjentagne Gange paa kortere eller længere Tid konstitueret som Amtmand eller Stiftamtmand i Frederiksborg Amt, Lolland-Falster Stift, Holbæk Amt, Vejle Amt og Aalborg Stift og blev i de samme Aar udnævnt til Kammerjunker og til Auscultant i Højesteret (1845).

Da Krigen udbrød i 1848, blev H. sendt til Hæren som de civile Ministeriers Befuldmægtigede; i den Anledning erholdt han senere Erindringsmedallien, ligesom

Fyens Stiftamtmand
Kammerherre E. S. E. HELTZEN,
St. K. af Dbg. Dbmd.

han i mange Aar var Formand for »De danske Vaabenbrødres Afdeling i Odense«. Efter Slaget ved Isted blev H. udnævnt til Amtmand over Aabenraa, Sønderborg og Nordborg Amter, men fik først Bestalling som saadan i Januar 1851, og i de følgende nærmeste Aar beæreder han med forskellige Tillidshverv som Kommissær og Administrator for adskillige sønderjyske Godser. I 1856 blev H. med stor Majoritet valgt ind i Rigsraadet og senere gjenvalgt til dette, et Gjenvalg, han dog ikke vilde have taget imod, efter at han i 1864, som mistænkt for at have staaet i Forbindelse med de danske Tropper, var blevet fordrevet fra Sønderjylland, hvis ikke Hs. Maj. Kongen havde ønsket, at han skulde indtræde i Ministeriet Moltke.

Efter sin Afskedigelse som Minister boede H. i Kjøbenhavn, indtil han den 1ste April 1869 blev udnævnt til Amtmand i Odense og gl. Assens Amt samt Stiftamtmand i Fyens Stift. Som saadan fejrede han den 1ste April 1894 sit 25 Aars Jubilæum og modtog ved denne Lejlighed bl. A. en Adresse fra Odense og Assens Amts- og Sogneraadskredse, der i jævne og ligefremme Ord tolkede de Følelser, som paa Grund af Kmhr. Heltzens jævne, elskværdige Personlighed besjælede Alle, der vare komne i Berøring med ham.

Til denne korte Karakteristik af den afdøde Stiftamtmands virksomme Liv skal endnu føjes, at han i 1851 blev udnævnt til Kammerherre, efter i 1850 at have faaet Ridderkorset, hvortil i 1852 føjedes Dannebrogsmændenes Hæderstegn. I 1866 benaadedes H. med

Kommandørkorset af 1ste Grad og i 1881 med Storkorset af Dannebrog. I 1849 ægtede H. en Sønnedatter af fhv. Statsminister, Overkammerherre Stemann.

Kammerherre Heltzen var ualmindelig agtet og afholdt af Alle, med hvem han paa forskjellige Maader var kommen i Berøring. I de 25 Aar, Odense Brandkorps har bestaaet, har Kammerherren til enhver Tid omfattet Odense Brandvæsen og ethvert Fremskridt paa dettes Omraade med stor Velvillie og Interesse, ligesom han altid ved Brandkorpsets aarlige festlige Sammenkomst var en sikker og velkommen Gjest. Ved Korpsets forestaaende 25 Aarsdag vil derfor afdøde Kammerherre Heltzen blive dybt og inderlig savnet.

Den 18de Novbr. 1898 udnævntes Departementschef i Indenrigsministeriet, F. L. G. de Jonquières, til Stiftamtmand over Fyens Stift.

FREDERIK LINDAM GODEFROI DE DOMPIERRE DE JONQUIÈRES, Søn af fhv. Bureauchef de J., er født den 6te Oktober 1854, blev Student fra Metropolitanskolen i 1872 og juridisk Kandidat 1878. Aaret efter indtraadte J. i Indenrigsministeriet, hvor han efterhaanden avancerede, indtil han den 10de August 1894 blev Chef for nævnte Ministeriums 1ste Departement. Samme Aar udnævntes J. til Ridder af Dannebrog.

Odense Byraad 1898

bestaar af følgende Medlemmer:

Borgmester J. F. SIMONY, R. af Db. og Dbm., Formand.

A. Den større Del

(valgt af den almindelige Vælgerklasse:

1. Kjøbmand, Værtshusholder N. Christiansen.
2. Arkitekt Wilh. Haugsted, R. af Db.
3. Grosserer Alfred Holbeck.
4. Fabrikbestyrer Georg Lerche.
5. Tobaksfabrikant H. Nielsen.
6. Kjøbmand P. C. Petersen.
7. Tømmermester P. Poulsen.
8. Museumsdirektør H. Rasmussen.
9. Brygger C. T. Sabroe.
10. Direktør, Cand. pharm. Johannes Valeur.

B. Den mindre Del

(valgt af de højstbeskattede Vælgere):

11. Konsul, Vinhandler Fr. L. Hey, R. af Db.
 12. Grosserer G. Hjorth.
 13. Sagfører Carl Knudsen.
 14. Sagfører E. Krarup, R. af Db.
 15. Kjøbmand J. C. Lund.
 16. Tømmermester Vald. Nielsen.
 17. Bundtmager M. Rasmussen.
 18. Grosserer Carl Schnakenburg.
 19. Distriktslæge M. C. Seedorff.
-

Af Byraadet i 1873 findes i det nuværende Byraad kun eet Medlem, nemlig Arkitekt WILH. HAUGSTED, der derfor som Aldersformand, i Borgmesterens Fraværelse, varetager Ledelsen af Byraadets Forhandlinger.

I de 25 Aar, det faste Brandkorps har bestaaet, har Brandkommissionen havt følgende Formænd:

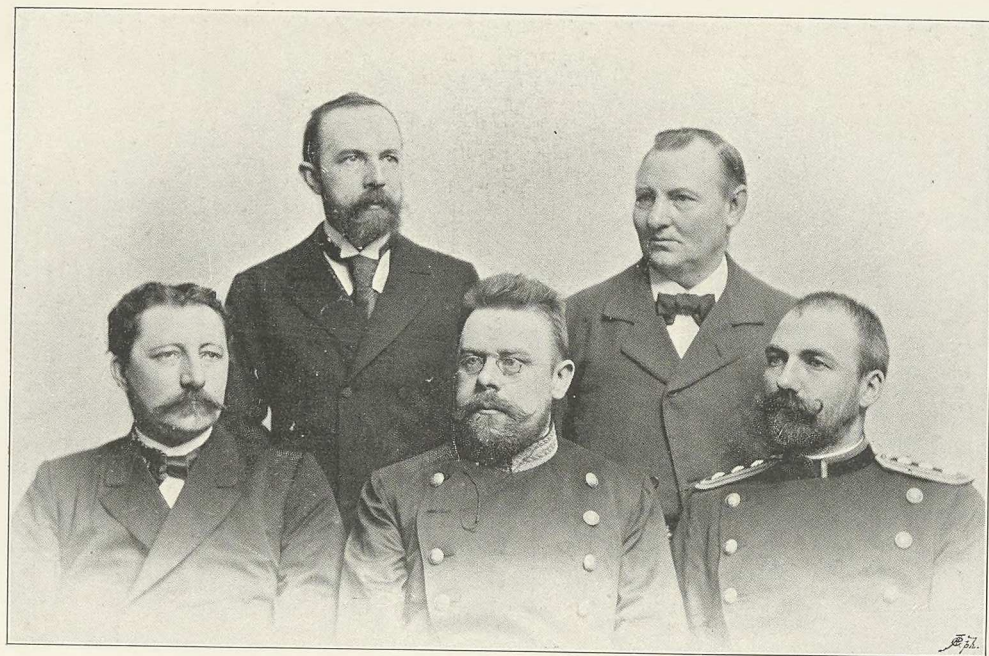
Politimester G. Koch fra 8de Januar 1866 til 25de Juni 1877.

Cand. jur. Bruhn konstitueret fra 1ste Juli 1877 til 28de Septbr. 1877.

Politimester V. Oldenburg fra 28de Septbr. 1877 til 25de Maj 1888.

Auditor Dithmer konstitueret fra 31te Maj 1888 til 30te August 1888.

Politimester C. Bülow fra 30te August 1888 til 8de Januar 1897.

ALFRED HOLBECH. N. CHRISTIANSEN.
P. POULSEN. Politimester BUDTZ. Brandinspektør C. CHRISTENSEN.

Odense Brandkommission 1898.

Cand. jur. C. Rasmussen konstitueret fra 8de Januar
1897 til 1ste Februar 1897.

Cand. jur. Axel Petersen konstitueret fra 1ste Februar
1897 til 28de Februar 1898.

Politimester Budtz udnævntes den 9de Februar og
overtog derefter Embedet den 28de Febr. 1898.

Brandkommissionen bestaar i 1898, foruden de to
faste Medlemmer, Politimesteren og Brandinspektøren, af
følgende 3 Medlemmer, valgte af Byraadet:

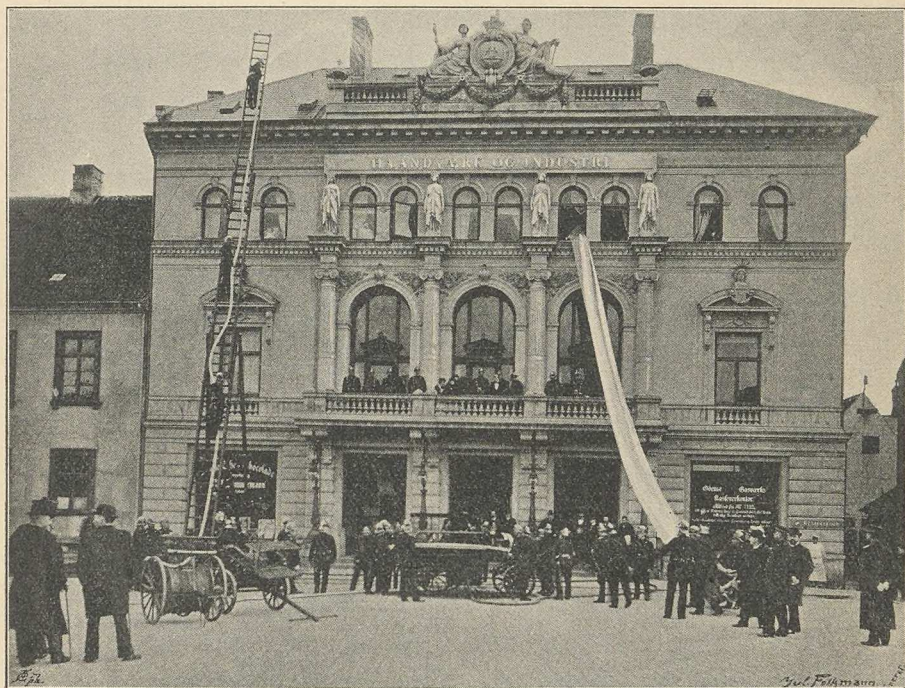
Kjøbmand N. Christiansen,
Grosserer Alfred Holbeck og
Tømmermester P. Poulsen.

Brandkorpsets Øvelser.

Brandkorpset afholder hvert Aar i Sommermaanederne jævnlig Øvelser i Tiden fra Kl. 7—9 Eftmd. Af Mangel paa en permanent Øvelsesplads afholdes Øvelserne paa mange forskellige Steder i Byen. I flere Aar benyttedes Graabrødre Plads, men efter Anlægget af den nye Hovedfærdselslinie »Jernbanegade« blev Færdselen herover saa betydelig, at Brandvæsenet nu har maattet forlægge sin Øvelsesplads til Sortebrødretorv, særlig med Hensyn til Øvelser med Sprøjtemateriellet. Øvelserne med Stiger og Redningsapparater have i flere Aar været afholdte ved et Øvelsesstillads, der var bygget op til en af Fattiggaardens Bygninger. Denne, der imidlertid kun var 2 Etager høj, var tillige mindre heldig beliggende, idet Materiellet skulde bringes ind i en smal Gaardsplads. Efter at Odense By i de senere Aar var bleven stærkt bebygget med 4-Etages Bygninger, blev det efterhaanden mere nødvendigt for Brandkorpset at blive indøvet i Brugen af Stiger og Redningsapparater i større Højder. I Slutningen af 1895 fremsendte derfor Brandinspektøren et Forslag om Opførelsen af et permanent Øvelsesstillads paa Markedspladsen ved Heden. Dette Forslag blev strax tiltraadt af Brandkommissionen, som derefter fremsendte det til Byraadet med Indstilling om Bevilling af de fornødne Midler til Stilladsets Opførelse.

Under Sagens Behandling i Byraadet blev der imidlertid bemærket, at Raadet ikke kunde anbefale, at

Stilladset opførtes paa det af Brandinspektøren foreslaaede Sted. Der blev ved nærmere Forhandling med Brandkommissionen derefter foreslaaet mange forskellige andre Pladser, som imidlertid viste sig at være uheldige,

Brandvæsenet holder Øvelse ved Industribygningen.

og endelig den 10de April 1896 meddelte Byraadet Tilladelse til, at Øvelsesstilladset opførtes paa den først foreslaaede Plads. Stilladset, der blev opført efter Profil

af de højeste Bygninger, som efter Bygningsloven kan opføres, er 4 Etager højt og kostede 750 Kr.

Brandvæsenets Øvelser bleve nu i 1896 særlig afholdte ved det nye Øvelsesstillads paa Heden, men samtidig afholdtes af og til samlede Øvelser ved forskellige større offentlige Bygninger, særlig de to Theatre, Raadhuset, Industribygningen m. fl. a.

I de senere Aar er der engang hvert Aar afholdt en natlig Allarmering af hele Korpset til en samlet Øvelse ved en eller anden større offentlig Bygning.

Brandvæsenets Allarmering og Udrykning efter Planen af 1897.

I den nærmeste Fremtid vil Nødvendigheden og Hensynet til Odense Bys Størrelse paabyde Opførelsen af en Brandstation, der til enhver Tid er forsynet med en forsvarlig fast Vagtstyrke. Den nuværende Brandkommission har allerede i længere Tid arbejdet paa denne Sags Gjennemførelse i Betragtning af det uberegnelige Ansvar, der kan følge af længere at udskyde Sagen. Hertil kommer endvidere, at for hvert Aar, Sagen udsættes, bliver den mere bekostelig for Kommunen. For det Første, fordi en Brandstation selvfølgelig helst maa lægges i Byens Midtpunkt, og en central beliggende Grund bestandig bliver vanskeligere og kostbarere for Kommunen at erhverve. For det Andet, fordi det nu-

værende Allarmeringssystem er fuldtud saa kostbart som en mindre, fast Brandvagt, naar Hensyn tages til det betydelig bedre Resultat, der opnaas ved en fast Vagt. Brandkorpsets Mandskab, med Undtagelse af Brand-officererne, erholder, foruden den faste Løn, Betaling for hver Udrykning, nemlig Sprøjteførerne hver 2 Kr. og Brandmændene hver 1 Kr. Selv om det er blind Allarm, og Styrken strax rykker hjem igjen, medfører en Allarmering af Brandkorpsets 40 Mand og de 4 Sprøjteførere altsaa en Udgift af 48 Kr. Dette Forhold vil selvfølgelig betydelig forandres ved Etableringen af en fast Brandvagt, der med betydelig større Hurtighed kan give Møde og ved de fleste mindre Ildebrande standse Ildens videre Udbredelse og samtidig forhindre, at den større Reserve allarmes.

Brandvæsenets Udrykningsmateriel bestaar fortiden af:

- 8 kjørende Sprøjter, hvoraf 3 med Sugeværk, med alle dertil hørende Rekvisiter, Straalerør, Nøgler m. m.
- 1 mekanisk Redningsstige (Hassel & Teudts Model).
- 2 Slangevogne med mekanisk Straalerør, Tregangshaner m. m. og
- 3000 Fod Sprøjteslange (amerikanske gummierede Bomuldsslanger).
- 1 Rekvisitvogn og
- 7 Haandsprøjter.

Allarmeringen af Brandvæsenet foregaar fortiden fra Raadhusets Politistation, der indtil videre fungerer som Brandstation. Fra Hovedallarmeringsapparatet paa

Stationen udgaar 6 elektriske Allarmeringslinier, hvorpaa Brandkorpsets Befalingsmænd og Mandskab ere fordelte.

Anmeldelse af Ildløs kan ske overalt i Byen fra enhver Telefonabonnent gennem Centralstationen til Politistationen og endvidere fra 10 paa forskellige Steder i Byen værende offentlige Allarmeringsstationer. Paa Telefonvæsenets Centralstation er der for Brandvæsenets Tjeneste Vagt Nat og Dag.

I Raadhuset er stationeret 1 Redningsstige, 1 Slangevogn med mekanisk Straalerør samt 2 Haandsprøjter. I Odense Sprøjtehus endvidere 3 Sprøjter, 1 Rekvisitvogn og 1 Slangevogn; af de øvrige Sprøjter er stationeret 1 ved Fodfolkskasernen, 1 ved Odense Slot, 2 ved Frue Kirke og 1 ved Havnen.

Ved enhver Anmeldelse af Ild allarmes fra Stationen en særlig »Vagtkreds«, bestaaende af en Sprøjtefører og 3 Mand, der bo i Nærheden af Stationen. Vagtkredsens Mandskab i Forening med 2 à 3 Mand fra Stationen rykke derpaa strax ud med en Slangevogn og en Haandsprøjte, og forsaavidt det ved Anmeldelsen ikke udtrykkelig fremgaar, at Ilden er ubetydelig, udrykker tillige Redningsstigen (1ste Kreds).

Fra Stationen meldes, foruden ved de elektriske Brandklokker, tillige pr. Telefon til Brandinspektøren samt to af Overbefalingsmændene, hvor Ilden er, saaledes at disse strax kunne møde ved Brandstedet.

Da Byens Vandværk har et Højdetryk af ca. 100 Fod, benyttes ofte kun Slinger direkte fra Brandopstan-

derne, der ere overjordiske. Kun ved stor Ild, hvor det er nødvendigt samtidig at anvende flere Straaler, aftager Trykket, saaledes at Sprøjterne maa benyttes.

Ved stor Ild, hvor hele Brandkorpset allarmes,
møder i første Udrykning:

- 1 Redningsstige,
- 1 Slangevogn,
- 3 Sprøjter og
- 1 Rekvisitvogn, hvormed følger:
 - 3 Hagestiger,
 - 1 Redningsslange, 56 Fod lang,
 - 1 Nedfiringsapparat,
 - 1 Forbindtaske, Røgmasker, Nøgler m. m.

Mandskabet er forsynet med Redningsbælter med Karabinhage og Øxe samt opslaaede Redningslinier.

Antager imidlertid Ilden saa stor Udstrækning, at Brandkorpsets faste Mandskab formenes utilstrækkeligt, kan der fra Brandstedet eller fra Stationen pr. Telefon rekvireres Assistance fra de herværende Kaserne, hvorfra der iøvrigt altid strax ved enhver større Ild velvilligst stilles den fornødne Styrke til Brandvæsenets Disposition. Tidligere antoges i saadanne Tilfælde civilt Reservemandskab paa Stedet, men i de sidste 8 Aar, siden dette ophørte og blev erstattet af militær Assistance, har det kun 2 Gange (nemlig i 1891, og senere i 1896, ved Oliemøllens Brand) været nødvendigt at modtage saadan i 3 Timer. Det fremmede Mandskab benyttes i saadanne Tilfælde nærmest til Betjening af

Sprøjterne, medens Brandkorpsets faste Mandskab udfører det direkte Angreb imod Ilden samt alle Rednings- og Nedbrydningsarbejder etc.

Ved Anmeldelse af Ildløs i Byens fjernere beliggende Forstæder samt paa Landet, indtil 1 Mils Afstand, udringes, foruden en bestemt Deling, tillige Vognmanden, der da møder med Heste til Landsprøjten samt en forspændt Mandskabsvogn.

Ildebrande i Odense i de sidste 25 Aar.

I de forløbne 25 Aar, hvor Odense faste Brandkorps har existeret, har der fra Odense By og Landdistrikt til Brandvæsenet været anmeldt Ild 363 Gange. Heraf have dog kun ganske faa Ildebrande været af større Betydning.

Foruden de tidligere omtalte 4 Ildebrande, der indtraf kort efter hinanden i Aaret 1883, er der i Odense By indtruffet 2 større Ildebrande, nemlig i 1891 i *P. Jørgensen & Sønners Spritfabrik* i Nørregade og senere i 1896 i »*Odense Oliemølle og Sæbefabrik*« i Overgade. Der er 2 Gange gaaet Menneskeliv tabt. Første Gang var ved den ulykkelige Brand i »*Odense Savværk*« den 22de August 1883, hvor Manden og 3 Børn indebrændte, før Brandvæsenet var kommen i Funktion, hvilket særlig maatte tilskrives det mangelfulde Allarmeringssystem, der

dengang endnu eksisterede. Det andet Ulykkestilfælde, som havde Tabet af et Menneskeliv tilfølge, skete ved Ildebranden *den 18de Maj 1895 i Brandts Klædefabrik* i Vestergade, hvor en af Fabrikens egne Arbeidere blev dræbt af en nedstyrtende Mur. Om denne sidste Brand, der begyndte under særlig uheldige Omstændigheder, idet en af Vandværkets Hovedledninger denne Nat var under Reparation, saaledes at Vandet var lukket ude i hele det omliggende Kvarter af Byen, er der ifølge Brandinspektør Christensens Rapport herom meddelt Følgende:

1895, den 18de Maj, Eftmd. Kl. 11, allarmedes Brandvæsenet til »Ild« i Vestergade 73. Ilden, der var opstaaet i den nordre Ende af den lange Sidebygning, der benyttedes til Lagerbygning, havde allerede gennembrudt Taget ved Brandvæsenets Ankomst. Paa Grund af en Reparation ved Vandværkets Hovedledning var Vandet netop Kl. 10 Aften lukket ud i den nordlige Del af Byen, og uagtet der samtidig med Allarmeringen telefoneredes til Vandværket, maatte man være forberedt paa en længere Afbrydelse af Vandværkets Virksomhed, dersom Hovedledningen allerede var overskaaret. Brandvæsenet havde derfor kun Valget imellem at anbringe en Suge- og Trykpumpe ved Odense Aa og derfra lægge en Slangeledning, ca. 700 Alen lang, til Brandstedet, eller forsøge at forsyne Sprøjterne med Vand fra et Par mindre, private Vandbeholdere i Brandstedets Nærhed. Den angrebne Fabriksbygning, der var 100 Alen lang, 11 Alen dyb og 10 Alen høj, tækket med Tagpap, var tætpakket med Uld og Bomuld i den nordre Halvdel, og med Oliefede i den sydlige Halvdel, uden noget Skillerum i hele Længden. Medens 2 Delinger af Brand-

korpsset arbejdede med at anbringe Slinger og Sprøjter med det første Maal for Øje, foreløbig at benytte en privat, mindre Vandbeholder ved Bygningens nordlige Del, tog de 2 andre Delinger fat med at redde Olielageret ud af Bygningens sydlige Halvdél, da Røgen og Varmen allerede var meget stærk i hele Bygningen.

Imidlertid meldte Vandmesteren, at den store Hovedledning heldigvis endnu ikke var overskaaret, og de mindre Afbrydelser paa nogle Sideledninger, der vare under Reparation samme Nat, vare i Hast blevne udbedrede, saaledes at Vandet igjen kunde ledes ind i den afspærrede nordlige Del af Byen. Der anbragtes nu 1 Slange fra en Brandhane i Grønnegade med direkte Straale imod den først angrebne Del af Bygningen, samtidig anbragtes en Slange fra en Brandhane i Vestergade, der fordeltes i en direkte Straale og en Stikledning til Sprøjte Nr. 6. Uagtet Ilden allerede havde forplantet sig indvendig gennem hele Bygningen, var Brandvæsenet nu saa vidt Herre over Ilden, at den kunde indskrænkes til den angrebne Bygning Kl. ca. 1.

Da Bygningen var tækket med Tagpap, og der ingen Vinduer fandtes, hverken i Taget eller i Sidemurene, udvikledes der hurtig en saa stærk Varme og Gas, at de $1\frac{1}{2}$ Stens tykke Mure sprængtes og begyndte at skyde ud allerede kort efter Ildens Udbrud.

Uagtet Mandskabet blev advaret imod at opholde sig for tæt udenfor Façademuren, indtraf det beklagelige Ulykkestilfælde, at en tilstedeværende civil Mand — Handskemager Holst —, der tilligemed 4 af Fabrikens Arbejdere, som vare kjendte i Ejendommen og derfor havde erholdt Tilladelse til at blive paa Brandpladsen for at assistere Brandvæsenet, blev dræbt af en nedstyrtende Mur. Straalemester Nr. 20, Carstens, havde Plads i Porten. Holst stod tæt ved Straalemesteren, da pludselig et længere Stykke af Façademuren paa begge Sider af

Porten styrtede ud paa Pladsen. Straalemesteren blev staaende uskadt i Portaabningen, medens Holst blev begravet under den nedstyrtende Mur. I Løbet af faa Sekunder blev han befriet fra de sammenstyrtede Murdele, men var død paa Stedet.

Efter at Façademuren tildels var falden, fik Ilden Luft og rasede nu med tiltagende Styrke i det store Lager af Bomuld m. m. Straalevarmen var saa stærk, at Brandvæsenet hele Tiden maatte have Opmærksomheden henvendt paa det tæt ved liggende store Kuloplag, for at forhindre, at dette antændtes.

Kl. 5 om Morgenen kunde Halvdelen af Brandkorpset hjemsendes, og Kl. 10 Søndag Formiddag rykkede den øvrige Styrke hjem med Undtagelse af et Vagthold, der maatte holdes paa Brandpladsen indtil Fredagen den 24de, Morgen Kl. 8, da Pladsen tildels var ryddet.

Den samlede Brandskade blev anslaaet til omtr. 63,500 Kr.

Fra det engelske Brandforsikkringsselskab »Palatine« blev tilstillet Brandkorpsets Foreningskasse en Dusør af 40 Kr., hvilken Sum Ejeren, Fabrikant Brandt, imidlertid ved eget Bidrag forhøjede til 200 Kr., som Paaskjønnelse af Brandkorpsets energiske Tjeneste under Branden.

Den 17de Juli s. A., Morgen Kl. 3, nedbrændte øverste Etage af Tvangsarbejdsanstalten i Klaregade. Ilden var paasat af en af Lemmerne, der ved Hjælp af falske Nøgler havde skaffet sig Adgang til Tagetagen om Natten.

Ved Brandvæsenets Ankomst stod hele Tagetagen i Flamme. Fra nærmeste Trappe samt fra Redningsstigen, der blev rejst i Gaarden, førtes 2 Slinger imod Ilden, der i Løbet af 1 Time blev indskrænket til den

angrebne Bygnings Tagetage. Brandvagterne forlode Brandstedet Kl. 12 Middag.

Angaaende de 2 andre og største Ildebrande i Odense kan ligeledes efter Brandvæsenets Beretninger meddeles Følgende:

1891, den 14de Juli, Morgen Kl. omtr. 5, allarmedes Brandvæsenet til »stor Ild« i Nørregade Nr. 58—60, tilhørende Firmaet P. Jørgensens Sønner. I Løbet af c. 7 Minutter var hele Brandkorpsets samlede Styrke tilstede, medførende 1 mekanisk Redningsstige, 1 Slangevogn, 3 Sprøjter og 1 Rekvisitvogn. Ilden, der var opstaaet i Brænderiet ca. Kl. 4 $\frac{1}{2}$, ved at den paa medfølgende Situationsplan med *a* mærkede Spritkjedel var løben over, havde i den korte Tid udbredt sig med en saa rivende Hurtighed, at hele det med rødt angivne Areal ved Brandkorpsets Ankomst tilnærmelsesvis stod omspændt af Ilden. Grunden hertil maa nærmest søges i, for det Første, at der ikke strax blev allarmedet, idet de af Stedets Personale i Brænderiet, der først opdagede Ilden, saa, at denne særlig udbredte sig hen imod Staldbygningerne og derfor strax toge fat paa at redde de der opstaldede Kreaturer, og dernæst i, at samtlige Bygninger, der vare af Bindingsværk, vare fuldstændig sammenbyggede. Da Ilden pr. Telefon blev anmeldt til Stationen, havde Flammerne allerede stærkt omspændt Forbygningerne *c c*. Strax da Brandkorpset ved Ankomsten bemærkede Faren for Beboelsesbygningerne *c*, tog en Deling fat paa at gjennem søge samtlige beboede Rum for at undersøge, om ingen Beboere endnu fandtes tilbage i de brændende Bygninger. Samtidig hermed tog Brandkorpsets øvrige Styrke Opstilling som viist paa Situationsplanen, idet Opmærksomheden særlig henedes paa Naboejendommen Nr. 56, der kun ved en

Bindingsværks Gavl var skilt fra de brændende Bygninger *b'* og *b''*. Fra Sprøjterne Nr. 6 og Nr. 1 førtes 2 Slinger henholdsvis i Ejendommen Nr. 56 op paa Taget og ind i Gaarden Nr. 58, begge med Opgave at begrænse Ilden med Hensyn til Ejendommen Nr. 56, der i flere Timer var stærkt truet. Samtidig rejstes den store Redningsstige ved *h* i Ejendommen Nr. 62, og Straalemesteren fra Sprøjten Nr. 9 (Kølnersprøjten) angreb herfra Ilden med god Virkning.

I Forbygningen Nr. 60 fandtes i Kjælderen en større Beholdning af Sprit, og da Ilden allerede var trængt ned til Stueetagen i denne Bygning, maatte Sprøjten Nr. 9 kort efter udelukkende anvendes til at bekæmpe Ilden her, for at forhindre den i at naa Kjælderetagen, hvad der ogsaa lykkedes.

Samtidig flyttedes Redningsstigen ind i Ejendommen Nr. 56 og rejstes ved *i* til eventuel Benyttelse ved Sidebygningen, der var stærkt udsat.

I Sidebygningen *e* henlaa 600 Tdr. Kul i Stueetagen, og derover 2000 Tdr. Malt. Loftet herimellem faldt sammen, og de to store Beholdninger af Kul og Malt dannede øjeblikkelig et mægtigt Flammehav. En Slange anbragtes herimod direkte fra Brandhane *s* med saa god Virkning, at Ilden forhindredes i at antænde den tæt op til liggende Staldbygning *V*, der var fyldt i Tagetagen med Halm.

Da Brandinspektør Christensen imidlertid i Løbet af ca. 2 Timer indsaa, at Brandkorpsets 40 Mand ikke længe kunde udholde den besværlige Tjeneste, at holde alle Punkter besatte, rekvireredes ca. Kl. 7 pr. Telefon Assistance fra den herværende Infanterikaserne, og kort efter ankom et Kompagni i Løb til Brandstedet. Det militære Mandskab fordeltes dels til de 3 Sprøjter og dels til Hjælp ved Bortflytningen af en større Brændestabel ved *f* i Ejendommen Nr. 62.

[illegible]

I Mellembygningen *b* fandtes en Jernbeholder *S*, der indeholdt ca. 16000 Potter Sprit. Ved et nedfaldende Stykke Mur blev der slaaet et Hul i denne, og en stærk Flamme slog strax op. Der skete derved ingen Explosion, idet Flammen fra Beholderen fik tilstrækkelig Luft til at brænde. Da Beholderen laa temmelig fjernt fra Nabogrunden, gjordes der intet Forsøg paa at slukke den brændende Sprit, tilmed da dette let kunde medføre en Sprængning.

Kl. ca. 10 Form. var Brandvæsenet saa vidt Herre over Ilden, at Militæret kunde dimitteres. Kl. 3 Efterm. blev Brandkorpsets 1ste Deling dimitteret, for Kl. 9 Aften at kunne møde og overtage Nattevagten.

De første 3 à 4 Dage brændte Ilden stærkt paa forskellige Steder af Brandtomten, særlig i Malt- og Kulbeholdningen, indtil denne efterhaanden blev spredt og bortkjørt. Mandagen den 2ode, Aften Kl. 8, forlod Brandvæsenets sidste Vagthold Brandstedet.

Brandskaden anslaaes til ca. 250,000 Kr., medens det med Bestemthed tør paaregnes, at Skaden var bleven mindst dobbelt saa stor, dersom Ilden havde faaet Overhaand i Ejendommen Nr. 56, tilhørende Farver Joh. F. Schrøder. Ilden havde flere Gange stærkt angrebet saavel For- og Sidebygningen som den 3-Etages Bagbygning, der er forsynet med en Mængde kostbare Maskiner. I Betragtning heraf fremkom Brandinspektøren med en Henstilling til vedkommende Brandassuranceselskab om en Dusør til Brandkorpsets Mandskab for den beundringsværdige Udholdenhed, dette udviste under Arbejdet for at standse Ildens Udbredelse til Naboejendommen.

Samme Henstilling blev, ledsaget af Brandkommissionens Anbefaling, tilstillet Direktionen for Kjøbstædernes Brandforsikkringsselskab, der i Henhold hertil under 31te August stillede Odense Brandkorps 200 Kr. som Dusør for udvist Nidkjærhed under Branden.

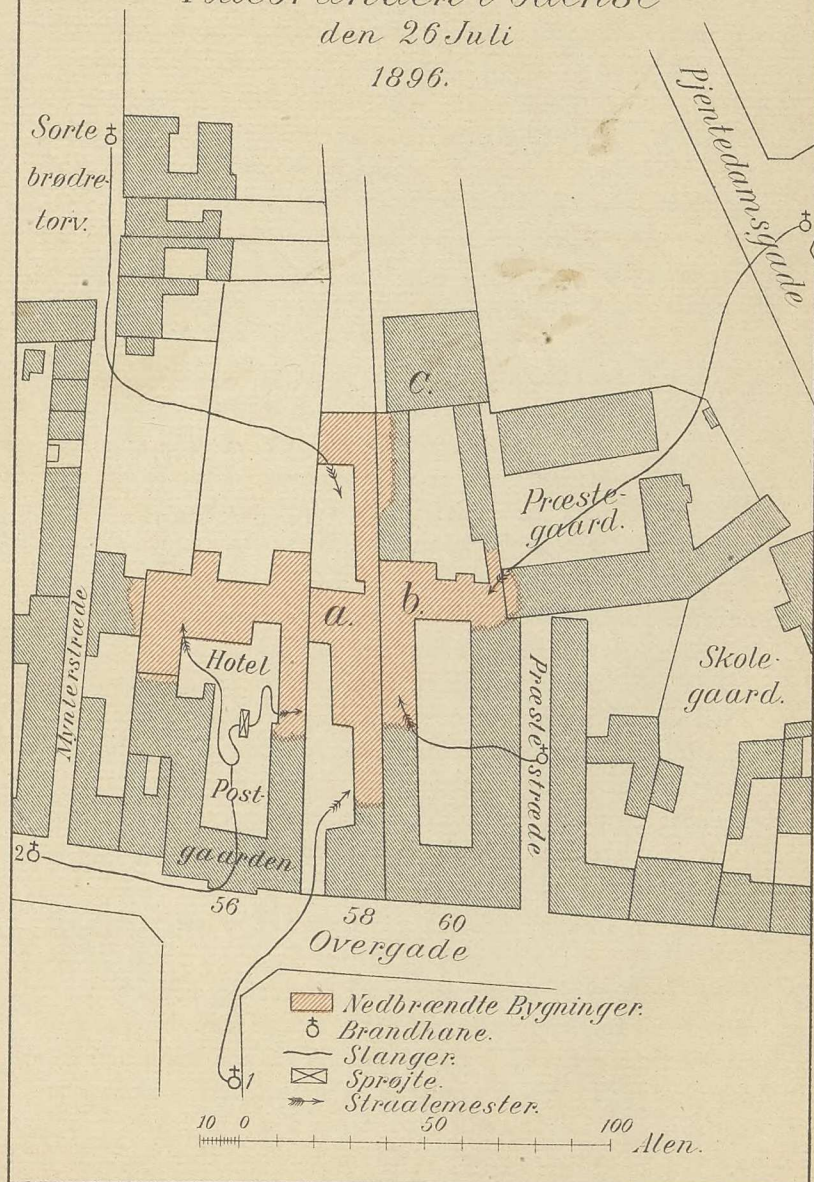
Af de af Ilden angrebne Bygninger stod kun en Del af Forhusene i Nr. 58—60 tilbage, men i en saa maadelig Tilstand, at Nedbrydning blev nødvendig, i alt Fald for Nr. 58's Vedkommende. En nyopført 2-Etages grundmuret Tilbygning *K*, med deri værende ny Brrændeapparat, tog ingen videre Skade af Ilden. Den lille Tilbygning tilligemed den ca. 70 Fod høje Dampskorsten *D* stode alene tilbage midt paa Brandtomten. 3 mindre Dampskorstene, hvis Fundamenter vare meget usikre, maatte Brandvæsenet derimod vælte saasnart som muligt, da Skorstenene vare farlige for Omgivelserne.

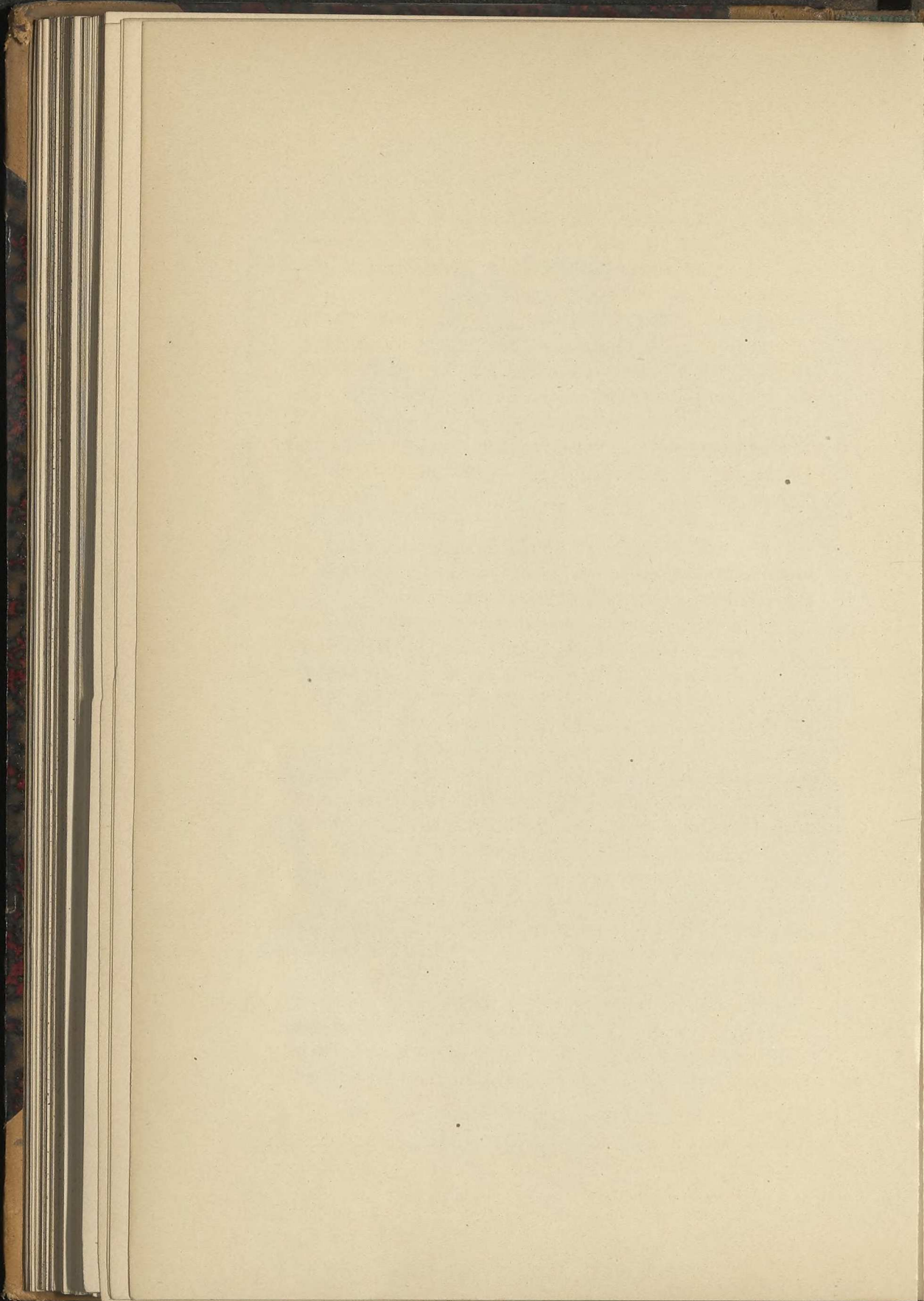
Byens Vandværk, der ved Anmeldelsen af Ilden forøgede Vandtrykket ved at sætte en Reservedampmaskine i Gang, leverede i de første 5 Timer indtil Kl. 10 Form. ca. 2000 Tdr. Vand i Timen ind til Byen, hvilket var 600 Tdr. pr. Time ud over det normale Vandforbrug. Der kan dog ikke paaregnes at være forbrugt 600 Tdr. pr. Time alene ved Brandstedet, idet det forøgede Vandtryk ogsaa samtidig forøger Vandforbruget overalt i Byen.

1896, den 26de Juli, om Morgenens ved Halvfiretiden, allarmeredes Brandvæsenet til »stor Ild« i Ejendommen Nr. 58 i Overgade, tilhørende Odense Oliemøllers Fabrikker. Forbygningen er indrettet til Sæbefabrik, og i Mellembygningen a, hvor Ilden formenes opkommen, var Lager af Olie, Frø og flere brændbare Materialier, samt Bødkerværksted.

Ilden blev først bemærket fra Gaden, da Flammerne brød ud af Taget paa Mellembygningen, der var 2-Etages, og da Brandvæsenet kort efter ankom, havde Ilden allerede antændt baade det 3-Etages Sidehus i Nr. 56, »Hotel Postgaarden«, og det 2-Etages Sidehus i Nr. 60. Brandvæsenets 1ste Deling — »Redningsafdelingen« — gennemsøgte strax Hotellets Sidebygning, der i de to øverste Etager var beboet af Rejsende, for at forvisse sig om,

*Situationsplan
over
Ildbranden i Odense
den 26 Juli
1896.*

at alle Beboerne bleve vækkede og kom ned. Medens Vagtkredsen i Forening med de vagthavende Betjente paa Stationen strax anbragte den første Slangeledning fra Brandhane 1 ind i Oliegaarden, anlagde 2den og 3die Deling en Slange fra Brandhane 2 i Overgade ind igjennem Hotellets Port med en direkte Straale imod Hotellets Bagbygning og en Straale ved Hjælp af Sprøjte Nr. 6 imod Sidebygningen.

Da Ilden endnu bestandig greb om sig, anlagdes 1 Slangeledning fra Præstestrædes Brandhane, 1 fra Brandhanen i Ryttergade og 1 fra Brandhanen paa Sortebrødretorv, saaledes at Ilden nu ialt blev angrebet med 6 Straaler.

I Løbet af ca. 2 Timer var Brandvæsenet nu saa vidt Herre over Ilden, at denne kunde indskrænkes til det paa Planen viste angrebne Terrain.

I den tæt ved liggende Rytterkaserne blev der strax efter Ildens Udbrud gjort Brandalarm, og en Deling Dragoner under Kommando af en Premierløjtnant ankom kort efter til Brandstedet og stillede sig til Brandvæsenets Assistance. Dragonerne assisterede en Times Tid, blandt Andet med at faa Hestene og Kreaturerne ud af Staldbygningerne *b* og *c* i Nr. 60.

Efter at Brandvæsenet var Herre over Ilden, medførte Oprydningen af den store Brandtomt et betydeligt Arbejde, saaledes at en større Del af Brandmandskabet var i Virksomhed i 2 Dage og derefter et mindre Vagthold indtil Torsdag Morgen den 30te Juli.

Den samlede Brandskade udgjorde c. 100,000 Kr.: Bygningerne ca. 57,000 Kr. og Varelager m. m. ca. 43,000 Kr.

Fra Ejeren af Odense Oliemøllens Ejendom Nr. 58 modtog Brandkorpset efter Branden en Dusør af 100 Kr. som Erkjendelse af dets flinke Tjeneste og Ihærdighed med Hensyn til at afskjære Ildens videre Frem-

trængen i Sidehuset, hvorved Forbygningen blev reddet og den deri værende Sæbefabrik kunde fortsætte sin Virksomhed.

Under Ildebranden skete intet Ulykkestilfælde, hverken imellem Brandkorpsets Mandskab eller Beboerne.

I vedføjede summariske Oversigt over Antallet af Ildebrande i Odense i de sidste 25 Aar er angivet de forskellige Ildebrandes Størrelse samt hvert Aars Udgifter ved Ildebrande, faldne Brandskadebeløb m. m.

Summarisk Oversigt

over

Antallet og Udstrækningen af Ildebrande i Odense
i de sidste 25 Aar.

Aar.	Antal Allarmeringer.	Ildløs paa Byens Grund.	Skorstensild.	Ildløs paa Landet.	Størrelsen af Ild- brande paa Byens Grund angivet ved			
					Stor Ild.	Middelstor Ild.	Mindre Ild.	Blind Allarm.
1873.....	3	2	1	»	»	»	2	»
1874.....	7	2	2	3	»	1	1	»
1875.....	15	11	3	1	»	2	9	»
1876.....	6	6	»	»	»	4	2	»
1877.....	4	2	»	2	»	1	1	»
1878.....	10	6	3	1	»	»	6	»
1879.....	5	2	2	1	»	»	2	»
1880.....	9	4	1	4	»	»	4	»
1881.....	11	9	2	»	»	1	8	»
1882.....	7	7	»	»	»	1	6	»
1883.....	9	7	»	2	4	1	1	»
1884.....	11	5	»	6	»	1	4	»
1885.....	13	7	3	3	»	1	6	»
1886.....	14	6	2	6	»	»	6	»
1887.....	14	12	2	»	»	2	9	1
1888.....	21	13	7	1	»	4	8	1
1889.....	13	10	2	1	»	1	9	»
1890.....	20	9	11	»	»	2	7	»
1891.....	24	13	6	5	1	2	9	1
1892.....	23	16	6	1	»	2	13	1
1893.....	23	18	3	2	»	3	14	1
1894.....	19	15	3	1	»	4	11	»
1895.....	21	16	5	»	1	2	12	1
1896.....	25	21	3	1	1	2	18	»
1897.....	32	27	5	»	»	1	24	2

Lønningsudgifter ved Iidebrande.		Brandvæsenets samlede Udgift.		Antal Ejendomme i Odense.	Indbyggerantal ved Aarets Udgang.	Faste Ejendommers	
						Brandskade- beløb.	For- sikrings- sum i Mill. Kr.
Kr.	Ø.	Kr.	Ø.			Kr.	
»	»	1256	75	1656	18047	705	15 $\frac{1}{4}$
130	»	5582	40	1667	19245	1560	16 $\frac{1}{4}$
676	»	6408	23	1678	19832	64268	18 $\frac{1}{4}$
203	86	6271	62	1710	20451	7216	18 $\frac{3}{4}$
109	01	5916	96	1749	21053	6163	19 $\frac{3}{4}$
225	18	6222	34	1856	21647	518	20 $\frac{1}{4}$
62	72	5979	20	1963	21936	244	21 $\frac{1}{4}$
208	06	6279	13	2070	22245	748	22 $\frac{1}{4}$
341	74	5807	84	2177	23367	3395	23 $\frac{1}{4}$
315	83	6191	54	2240	23900	3014	24
1843	50	8824	79	2308	24703	138845	25 $\frac{1}{2}$
433	45	13510*	97	2363	25640	7226	28 $\frac{1}{4}$
658	50	6647	05	2448	26430	48293	29 $\frac{1}{2}$
462	50	6474	94	2482	26585	1234	30
137	90	5776	11	2510	27557	4180	31
468	70	6306	21	2562	28251	13794	31 $\frac{1}{2}$
353	55	7441	59	2606	29044	7790	32 $\frac{1}{2}$
267	55	8103	55	2658	30140	8836	34
1025	45	7504	63	2701	30864	151035	35 $\frac{1}{2}$
468	75	8645	35	2771	31733	6351	37 $\frac{1}{4}$
499	90	6979	68	2830	32999	1708	38 $\frac{3}{4}$
326	10	7121	45	2877	33606	4038	40 $\frac{1}{4}$
627	25	7541	24	2940	34494	20758	41 $\frac{4}{5}$
1066	50	9063	56	2982	35382	60331	44
747	50	7657	76	3037	36086	3425	46 $\frac{1}{2}$

* Heraf 5000 Kr. til Anlæg af et elektrisk Allarmeringsapparat.

Brandkorpset 1898.

Af hele Brandkorpsets Styrke er der i 1898 kun 6 Medlemmer, som have tjent i Korpset i alle 25 Aar. Disse ere: Vice-Brandinspektør CARL NIELSEN, der strax ved Oprettelsen af det faste Korps blev ansat som Næstkommanderende. Derefter ere de 3 Sprøjteførere HOLM, JOHANSEN og HANSEN. Af disse blev Tømmermester Holm strax ansat som Sprøjtefører, medens Skomager Johansen og Karethmager Hansen bleve ansatte som menige Brandmænd, men ere senere forfremmede til Sprøjteførere. De to sidste ere Brandmændene Nr. 2 Snedker CLAUSEN og Nr. 11 Skomager HANSEN.

Ved det nuværende System, hvorefter hver Brandmand skal have elektrisk Ledning med tilhørende Allarmklokke i sit Hjem, har der ofte viist sig den Ulempe, at mange flinke og vel uddannede Brandmænd ved en tilfældig Flytning for langt fra Brandledningerne pludselig have maattet afskediges, et Forhold, som Brandfolkene ikke altid selv ere Herrer over, idet de have maattet søge langt ud i Forstæderne for at erholde Lejligheder til rimelige Priser. Dette er i en væsentlig Grad Skyld i, at Korpset har maattet skifte Mandskab oftere, end det

	Sprøjtefører M. HANSEN.	Vice-Brandinspektør C. NIELSEN.	Brandmand Nr. 11 CHR. HANSEN.
Brandmand Nr. 2 P. CLAUSEN.	Sprøjtefører N. HOLM.	Sprøjtefører C. JOHANSEN.	

De 6 jubilerende Medlemmer af Brandkorpset.

var ønskeligt og heldigt for at holde Korpset vel uddannet i Tjenesten.

Brandkorpset har i 1898 følgende 6 Overbefalingsmænd:

Brandinspektør og Bygningsinspektør C. Christensen,
Vice-Brandinspektør C. Nielsen,
Brandassistent, Arkitekt F. Andersen,
— Murmester R. Jørgensen,
Reserveassistent E. Nielsen og
— E. Wichmann.

Endvidere er der i November Maaned antaget følgende 3 frivillige Reserveassistenter:

Arkitekt, Løjtnant Hjalmar Kjær,
Murmester Th. Nielsen og
Murmester L. Svendsen.

Indtil Udgangen af 1898 havde Korpset følgende 6 Underbefalingsmænd:

Sprøjtefører Nr. 1 Johansen,
do. — 2 Holm,
do. — 3 Andersen,
do. — 4 Hansen,
Reservefører J. Petersen og
Vandmester A. Mikkelsen.

Brandkorpsets Menige ere næsten udelukkende Bygningshaandværkere. For at blive ansat i Korpset forlanges, at Vedkommende er under 30 Aar og har

gjort Tjeneste i Hæren eller Flaaden. Fortrinsvis antages Folk fra Ingeniørkorpset eller Marinen.

De 40 Mand, der for Tiden gjøre Tjeneste i Korpset, ere fordelte i følgende borgerlige Stillinger:

Tømrere	15
Murere	14
Smede.....	3
Snedkere.....	3
Skomagere	3
Bødkere	1
Spillemand	1

Ialt... 40

Idet vi hermed afslutte denne korte Beskrivelse af Odense faste Brandkorps, kan tilføjes, at ligesom det er en bekjendt Sag, at der altid indenfor Korpset har hersket en god Aand og et godt Forhold mellem Over- og Underordnede, saaledes er det ogsaa bekjendt udadtil, at ved enhver Lejlighed, hvor den alvorlige Tjeneste har kaldt Korpset til hurtig Udrykning imod det Element, som er »*en god Ven, men en farlig Fjende*«, har hver Mand med en beundringsværdig Energi og Udholdenhed udført sin, ofte i høj Grad farefulde Tjeneste uden andet Hensyn end at søge til det Yderste at gjøre sin Pligt.

Brandassistent
R. JØRGENSEN.

Vice-Brandinspektør
C. NIELSEN.

Reserveassistent
E. NIELSEN.

Brandinspektør
C. CHRISTENSEN.

Brandassistent
F. ANDERSEN.

Reserveassistent
E. WICHMANN.

Odense Brandofficerer 1898.

Med de bedste Ønsker for Odense Brandkorps i
Fremtiden ville vi derfor den 1ste Februar 1899 ønske
det til Lykke med de første

25 Aars

Kamp imod Flammerne.

Indhold.

	Side
I. Odense ridende grønne Korps	1
II. Odense borgerlige Jægerkorps	19
III. Odense Borgervæbning	47
IV. Odense Politikorps	61
V. Brandvæsenet før 1874	67
VI. Odense faste Brandkorps	77

Navnefortegnelse.

	Side
Aagaard, N. M., Malermester	23, 38, 41
— J. P., Krigsassessor	35, 51
Allerup, H., Jernstøber	37
Andrup, J. C., Stadthauptmand	14, 58
Andersen, A. F., Brandkaptajn	76
— F. E., Arkitekt	92, 97, 135
Bellmann, Kaptajnløjtnant	26
Belschner, H. C., Skræddermester	35
Bendz, Landsdommer	25
Borch, Th., Kancelliraad	79
Borring, Byfoged	7
Brandt, Brandkaptajn	70
Brandt, Casper	33
Breineberg, Kaptajn	51
Brodersen, Stadthauptmand	32, 58
Bruhn, Cand. jur.	112
Bruun, Adjutant-Major	45
— H. F., Kaptajn, Skræddermester	23, 37, 41
Budtz, Politimester	107, 113
Büchler, Musikdirektør	37
Bülow, Oberst	23
— C., Politimester	112
Børre, Brandkaptajn	70
Bøtcher, Stiftsskriver	25
Cederfeld de Simonsen, Kammerherre, Stiftamtmand	16
Christensen, C., Bygnings- og Brandinspektør	87, 93, 127
Christiansen, N., Kjøbmand	111, 113

	Side
Christophersen, Chr., Guldsmed	37, 64
Clausen, Joh., Kjøbmand	22, 42
— J. P., Brandmand	134
Demant, H., Uhrmager	37
Dithmer, Auditor, konst. Politimester	112
Dreyer	9
Dændler, Brandofficer	70
Eibye, K., Smedemester	35
— N., do.	35
— Petersen, Brandkaptajn	70
Ejelschow, Peter	9
Faber, Prokurator	10
Frederiksen, F. W. F., Ritmester og Brandinspektør	80, 84—86
Friis, Will., Brandassistent	99
From, L. P., Bogbinder	37, 40
Gierahn, P., Maler	35
Gittermann, Brandkaptajn	70
Hansen, Chr., Snedkermester	35, 43
— Holger, Snedkermester	37
— L. C., Brandmand	134
— M., Sprøjtefører	134
Hasselriis, Glarmester	35, 37
Haugsted, Anders	9
— Snedkermester	35
— Wilh., Arkitekt	79, 105, 111
Hauptmann, Maler	35
Heltzen, Kammerherre, Stiftamtmand	107—109
Hey, F. L., Konsul	112
Hindsgavl, H. L., Overpolitibetjent	65
Hirschfeldt, Vice-Brandmajor	70
— Klædefabrikant	71
Hjorth, G., Kjøbmand	112
Holbeck, Alfr., Grosserer	111, 113
Holm, Borgmester	7
Holst, Skomagermester	35
Holm, N., Sprøjtefører	134

	Side
Jespersen, F. H., Prokurator	12
Johansen, C., Sprøjtefører	97, 134
Jonquières, F. L. G. de, Stiftamtmand	110
Juel, General	13
Jørgensen, R., Murmester	83, 135
 Karsten, C., Brandassistent	 81, 92
Kellinghusen, Ritmester	13, 51
Kjær, Hjalmar, Arkitekt	135
Klaumann, Politimester	23, 44
Klenow, Ritmester	12
Knudsen, C., Sagfører	112
Koch, Brandofficer	70
Koch, G., Borgmester, Konferensraad	79, 101—104
Kornbech, Brandkaptajn	70
Krag, Herman, Brandofficer	70
— F., Direktør	79
Krarup, E., Sagfører	115
Krogh, Kammerjunker	13
Krone, Brandofficer	70
Kryssing, P., Skomager	35, 37, 42
Kurrelbaum, Regimentskvartermester	9
 Langhoff, H., Brandmajor	 70
Larsen, F., Kjøbmand	37, 42
Lerche, G., Direktør	111
Lindved, Borgmester	29
Lund, Birkedommer	10
— C. A., Vinhandler	35
— J. C., Kjøbmand	112
Løvenhjelm, Major	13
Løngreen, I. C., Smedemester	35
 Meyer, Kaptajn	 25
Mikkelsen, A., Vandmester	135
Milo. J., Boghandler	29, 31
— C., do.	35
 Nielsen, A., Underassistent	 81
Nielsen, Carl, Vicebrandinspektør	81, 83, 87, 134

	Side
Nielsen, P., Tobaksfabrikant	31
— H., do.	111
— Vald., Tømmermester	112
— V. E., Skorstensfejmester	97, 135
— Th., Murmester	135
Nimb, P. T. E., Overpolitibetjent	65
Oldenburg, V., Politimester	81, 88, 112
Petersen, Axel, konst. Politimester	113
— J., Sprøjtefører	135
— P. C., Kjøbmand	111
— R., Brandmajor	75, 76, 81
Pflug, Kaptajn	54, 57
Pingel, Uhrmager, Brandkaptajn	71
Poulsen, P., Tømmermester	107, 113
Prejsler, P., Kjøbmand	37
Prøys, Musikdirektør	55
Rasmussen, Chr., konst. Politimester	113
— H., Museumsdirektør	111
— M., Bundtmager	112
— P. C., Politiassistent	65
Riise, C. L., Politiassistent	65
Saabye, Chr., Vice-Brandmajor	70
Sabroe, C. T., Kjøbmand	111
Schmidt, G., Stadthauptmand	17, 59
Schnakenburg, C. H., Grosserer	112
Schrøther, Brandmajor	71--72
Seedorff, Distriktslæge	112
Sievertsen, C., Stentrykker	37
Simony, Borgmester	105
Skytte, H. P. N., Tømmermester	76
Steen, A., Skorstensfejmester	97
Stengel, Snedkermester	4
Strøm, Chef for Ingeniørkorpset	29
Svendsen, L., Murmester	135
Sørensen, Thomas, Regimentskvartermester	24

	Side
Teisen, Ritmester.....	35
Thortsen, Brandkaptajn	70
Tietgen, Snedkermester	35
Tidstrøm, Fabrikant.....	97
Trampe, Greve	12
Traul, E., Eddikebrygger	37
Valeur, Joh., Direktør.....	111
Warberg, Kaptajn.....	29, 30
— S. J., Kancelliraad	105
Wendelboe, Snedkermester.....	35
Wichmann, Skorstensfejermester	99, 135
Ørnstrup, A., Ritmester.....	15
— Laurits, Chef for Brandvæsenet og det ridende grønne Korps	12, 69
— Niels, L., Brandofficer	70

